

प्रभाव दैनिक

National Daily

पत्रिका नआएमा, ठेगाना परिवर्तन
भएमा वा अन्य कुनै गुनासो/जिज्ञासा
भएमा निम्न माध्यमबाट हामीलाई
तत्काल सम्पर्क गर्नुहुन अनुरोध
गरिन्छ।

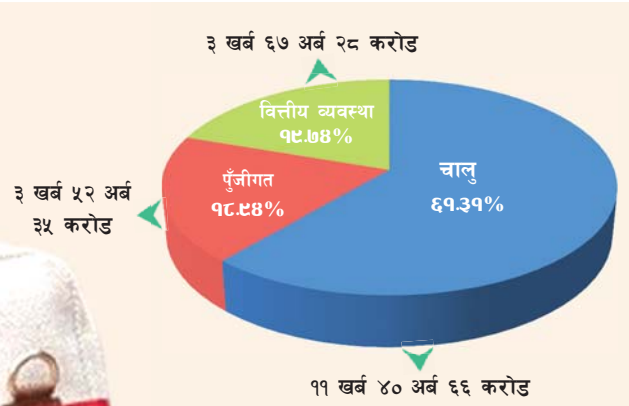
प्रभाव पब्लिकेशन प्रा. लि.
सिफल-७, काठमाडौं
०१४३३३७७ / ०७६११५४००० /
९८४११२११७ / ९८४१२४६२६९
marketing2prabhav@gmail.com

वर्ष ११ अंक ३७ काठमाडौं बुधवार, १६ जेठ २०८१ Prabhav National Daily Wednesday, May 29, 2024 www.prabhavonline.com पृष्ठ ८ मूल्य रु. ५१-

आगामी आवको बजेट १८ खर्ब ६० अर्ब

ऋणको आश्रयमा बढाइयो आकार, कार्यान्वयनमा चुनौती

चालु आर्थिक वर्षको बजेटको तुलनामा ६.२ प्रतिशत तथा संशोधित बजेटको २१.५६ प्रतिशतले बढी

प्रदेश तथा स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरण: ४ खर्ब ८ अर्ब २७ करोड

बजेटको स्रोत

राजस्व	: १२ खर्ब ६० अर्ब ३० करोड
वैदेशिक अनुदान	: ५२ अर्ब ३३ करोड
वैदेशिक ऋण	: २ खर्ब १७ अर्ब ६७ करोड
आन्तरिक ऋण	: ३ खर्ब ३० अर्ब

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- सरकारले बजेटको तयारी गरिरहँदा अधिकांश अर्थविद्हरूबाट आएको सुझाव थियो- आकार नबढाउनु, बरु कार्यान्वयनयोग्य बजेट ल्याउनु। अर्थमन्त्री वर्पमान पुन पनि यसमा सहमत थिए। महत्वाकांक्षीभन्दा पनि कार्यान्वयन हुने बजेट ल्याउने उनको प्रतिबद्धता थियो। तर उनी आफ्नो प्रतिबद्धता कार्यान्वयनमा चुकेका छन्। अर्थमन्त्री पुनले मंगलवार संघीय संसदको संयुक्त सदनमा आगामी आर्थिक वर्ष (आव) २०८१/८२ को बजेट प्रस्तुत गरे। जुन अहिलेसम्मकै ठूलो आकारमा आएको छ। अर्थमन्त्री पुनले आगामी आवका लागि १८ खर्ब ६० अर्ब ३० करोड रूपैयाँको बजेट ल्याएका हुन्। यो चालु आवको बजेटको तुलनामा ६.२ प्रतिशत तथा संशोधित बजेटको २१.५६ प्रतिशतले बढी हो। चालु आर्थिक वर्ष २०८०/८१ का लागि १७ खर्ब ५१ अर्ब ३१ करोड रूपैयाँबराबरको बजेट ल्याएकोमा अर्धवार्षिक समीक्षाबाट घटाएर १५ खर्ब ३० अर्ब २६ करोड खर्च हुने संशोधित अनुमान गरिएको थियो। दोस्रोपटक संशोधन गर्दै १५ खर्ब ३० अर्ब ३५ करोड अर्थात् विनियोजनको ८७.४ प्रतिशत खर्च हुने अनुमान गरिएको अर्थमन्त्री पुनले बजेट भाषणको क्रममा जानकारी दिए।

(क्रमशः पृष्ठ २ मा)

यस्ता छन् नयाँ नारा र कार्यक्रम

काठमाडौं (प्रस)- सरकारले पूँजीगत खर्च कार्यान्वयनमा देखिएको चुनौतीको सामना गर्न अर्थतन्त्र सुधारका कार्यक्रममा फर्कत समृद्धि हासिल गर्नेलगायत नयाँ कार्यक्रमहरू प्रस्ताव गरेको छ। अर्थमन्त्री वर्पमान पुनद्वारा संघीय संसदको संयुक्त बैठकमा मंगलवार प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को बजेट

वक्तव्यमा सरकारको राजस्व र व्ययको वार्षिक अनुमान (बजेट) मा आगामी आर्थिक वर्षलाई आर्थिक सुधारको वर्ष घोषित गरिएको छ।

बजेटमा आर्थिक सुधार र निजी क्षेत्रको प्रवर्द्धन, कृषि, ऊर्जा, सूचना प्रविधि, पर्यटन, औद्योगिक विकास तथा (क्रमशः पृष्ठ २ मा)

- आर्थिक वृद्धिको लक्ष्य ६ प्रतिशत
- मुद्रास्फीति (मूल्यवृद्धि) ५.५ प्रतिशतमा सीमित गरिने
- आगामी आर्थिक वर्ष आर्थिक सुधारको वर्ष घोषणा
- अर्थतन्त्रको संरचनागत सुधारका लागि उच्चस्तरीय आर्थिक सुधार सुभाव कार्यक्रम गठन गरिने
- एक लाख युवाको रोजगारी सुनिश्चित गरिने
- रिटर्नी उद्यमशीलता कार्यक्रम सञ्चालन गरी

- वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका एक लाखलाई स्वरोजगार बनाइने
- आगामी वर्ष १६ लाख विदेशी पर्यटक भित्र्याइने
- प्रधानमन्त्री छोरी कार्यक्रमलाई १० करोड
- आगामी आर्थिक वर्षलाई 'महिला लगानी वर्ष'का रूपमा मनाइने
- जनकपुरलाई विवाह गन्तव्य र लुम्बिनीलाई 'बर्थिङ हब'को रूपमा प्रवर्द्धन गरिने

सन्दर्भ: वैदेशिक रोजगार

बजेटमा वैदेशिक रोजगार

'रिटर्नी उद्यमशीलता'मार्फत एक लाख 'रिटर्नी'लाई स्वरोजगार

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- सरकारले आगामी आर्थिक वर्ष वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका एक लाख जनालाई स्वरोजगार बनाउने महत्वाकांक्षी योजना घोषणा गरेको छ। अर्थमन्त्री वर्पमान पुनले मंगलवार आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को बजेट भाषणमार्फत यस्तो योजना सार्वजनिक गरेका हुन्।

वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका नागरिकको ज्ञान, सीप र पूँजीमार्फत उद्यमशीलता प्रवर्द्धन गर्न रिटर्नी उद्यमशीलता कार्यक्रम सञ्चालन गरी कम्तीमा एक लाख रिटर्नीलाई स्वरोजगार बनाइने छ। बजेटको बुँदा नं. १३८ मा उल्लेख छ। सरकारको यो योजना निकै महत्वाकांक्षी देखिन्छ।

त्यस्तै वैदेशिक रोजगारीमा जान श्रम स्वीकृति लिएका व्यक्तिलाई बैंक खातामा विप्रेषण पठाउने सुनिश्चितताका आधारमा विनाधितो ऋण उपलब्ध गराइने पनि सोही बुँदामा उल्लेख गरिएको छ। विभिन्न देशसँग गरिएका श्रम सम्झौता पुनरावलोकन गरी वैदेशिक रोजगारीमा जाने श्रमिकका लागि न्यूनतम पारिश्रमिक, सामाजिक सुरक्षा, मर्यादित रोजगारी, विमा र तत्काल गुनासो सम्बोधनलगायतका विषयहरू थप

व्यवस्थित गर्ने बताइएको छ।

यस्तै नयाँ र आकर्षक गन्तव्य मुलुकहरूको पहिचान गरी रोजगारीका अवसरहरूको उपयोग गर्ने नीति अधि सांगिएको छ। साथै आगामी आर्थिक वर्षमा थप तीन प्रमुख गन्तव्य मुलुकसँग द्विपक्षीय श्रम सम्झौता गर्ने घोषणा

- वैदेशिक रोजगारीमा जान श्रम स्वीकृति लिएका व्यक्तिलाई बैंक खातामा विप्रेषण पठाउने सुनिश्चितताका आधारमा विनाधितो ऋण उपलब्ध गराइने
- थप तीन प्रमुख गन्तव्य मुलुकसँग द्विपक्षीय श्रम सम्झौता गरिने
- अभिमुखीकरण तालिमलाई क्रमशः निःशुल्क गर्ने व्यवस्था मिलाइने

गरेको छ। वैदेशिक रोजगारीमा जाने व्यक्तिलाई दक्षता अभिवृद्धि गर्न गन्तव्य मुलुकको मागअनुसार आवश्यक सीपयुक्त जनशक्ति उत्पादन गर्ने नीति लिइएको छ। बजेटमा वैदेशिक रोजगारीमा जानुपूर्व प्रदान गरिने अभिमुखीकरण तालिमलाई क्रमशः निःशुल्क गर्ने व्यवस्था मिलाउने उल्लेख गरिएको छ।

अर्थमन्त्री पुनले वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित र व्यवस्थित बनाउने उद्घोषसमेत गरेका छन्। उनले वैदेशिक रोजगारीलाई थप व्यवस्थित गर्ने

कूटनीतिक नियोगहरूलाई प्रभावकारी रूपमा परिचालन गर्दै गन्तव्य मुलुकमा अलेखबद्ध नेपाली श्रमिकको दर्ता गर्ने कार्यलाई अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिने उल्लेख गरेका छन्। यसैगरी वैदेशिक रोजगारीमा गएका श्रमिकका आश्रित परिवारलाई कल्याणकारी

श्रम शक्तिलाई दक्ष र व्यावसायिक बनाई स्वदेशमा नै रोजगारीको अवसर सिर्जना गर्दै सामाजिक सम्बन्धमा फर्कत असल श्रम सम्बन्ध विकास गरिने नीति लिइएको छ। बजेटमा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमअन्तर्गत स्थानीय तहमा सूचीकृत बेरोजगारलाई सार्वजनिक निर्माण तथा मर्मतसम्भार आयोजनाका काममा सहभागी गराई करिब दुई लाख व्यक्तिलाई न्यूनतम १०० दिनको रोजगारी प्रदान गर्ने उल्लेख छ। यस कार्यक्रमका लागि छ अर्ब रूपैयाँ विनियोजन गरिएको छ। त्यस्तै प्रशिक्षार्थीलाई आवासीय सुविधासहितको रोजगारमूलक व्यावसायिक सीप प्रदान गर्न तालिम प्रतिष्ठानलाई अन्तराष्ट्रियस्तरको बहुउद्देश्यीय तालिम केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने बताइएको छ। साथै आगामी आर्थिक वर्ष प्रत्येक प्रदेशमा कम्तीमा एक हजार युवालाई सीपमूलक तालिम प्रदान गर्न ४३ करोड रूपैयाँ विनियोजन गरिएको बजेटमा उल्लेख छ।

अर्थमन्त्री पुनले बजेटमार्फत रोजगार कार्यक्रमको अवसर तथा जनशक्तिको माग र आपूर्तिलाई स्वचालित प्रणालीमा आबद्ध गराउने बताइएको छ।

(क्रमशः पृष्ठ २ मा)

सहकारीको रकम अपचलन प्रकरण

बन्यो संसदीय छानबिन समिति

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- प्रमुख प्रतिपक्षी दल नेपाली कांग्रेसले लामो समयदेखि राख्दै आएको मागअनुसारको संसदीय छानबिन समिति बल्ल बनेको छ। गोरखा मिडिया नेटवर्कमा सहकारीको रकम लगानी भएको र बचतकर्ताले आफ्नो रकम नपाएपछि कांग्रेसले उपप्रधान तथा गृहमन्त्री रवि लामिछानेमाथि अनुसन्धानको माग गर्दै समिति माग गरेको थियो।

गृहमन्त्री लामिछाने गोरखा मिडियामा लगानीकर्ता हुनु भने यसका अर्का सञ्चालक गितेन्द्रबहादुर (जिवी) राई फरार सूचीमा छन्। कांग्रेसले यो प्रकरणमा लामिछाने दोषी रहेको आरोप लगाउँदै छानबिन गनुपर्ने माग राख्दै आए पनि सत्तापक्षले आनाकानी गर्दै आएको थियो। आगामी आर्थिक वर्षको बजेट प्रस्तुत गर्ने समयमा अस्टेरो पारेपछि समिति गठन गर्न सरकार बाध्य बनेको हो। नेकपा एमालेका सांसद सूर्य थापाको संयोजकत्वमा बनेको छानबिन समितिको नाम 'सहकारी संस्था बचत रकम दुरुपयोग सम्बन्धमा संसदीय छानबिन विशेष समिति' राखिएको छ।

मंगलवार बसेको प्रतिनिधिसभाको बैठकमा सभामुख देवराज घिमिरेले उक्त समितिको प्रस्ताव गरेका थिए। 'संघीय संसदमा प्रमुख प्रतिपक्षी दल नेपाली कांग्रेस र अन्य विपक्षी दलका प्रतिनिधिसभा सदस्यहरूले विगत केही समयदेखि मुलुकको वित्तीय प्रणाली र सहकारी क्षेत्रमा देखिएका समस्याका बारेमा उठाउनुभएका मुद्दा र

- एमाले सांसद सूर्य थापा समितिको संयोजक
- एमालेबाट संयोजक थापासहित दुई कांग्रेसबाट दुई तथा माओवादी, रास्वपा र राप्रपाबाट एक-एक जना सदस्य
- समितिलाई चार बुँदे कार्यदेश, तीन महिनाभित्र प्रतिवेदन बुझाउनुपर्ने

कानुनविपरीत बचतकर्ताको बचत रकम दुरुपयोग भएको भनी संसदीय छानबिन समितिको माग हुँदै आएको विषयमा अध्ययन गर्न प्रतिनिधिसभा नियमावली, २०७९ को नियम १८० बमोजिम समिति गठन गरिएको छ। सभामुख घिमिरेले प्रस्ताव गरेसँगै उक्त समितिको प्रस्ताव प्रतिनिधिसभाबाट पारित भयो। समितिमा थापासँगै एमालेबाट सरिता भुसाल सदस्य रहेकी छन्।

कांग्रेसबाट ईश्वरीदेवी न्यौपाने र सहमहामन्त्री वद्री पाण्डे, माओवादी केन्द्रबाट लेखनाथ दाहाल, राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा)बाट शिशिर खनाल र राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी (राप्रपा)बाट धुवबहादुर प्रधान सदस्य रहेका छन्। सोमवार शीर्ष नेताहरूबीच भएको सहमतिअनुसार मंगलवार छानबिन समितिको कार्यदेश बनाउन गठन भएको कार्यदलको बैठकले टिओआर टुंग्याएको हो। समितिको कार्यविधि तीन महिनाको हुने उल्लेख गरिएको छ।

(क्रमशः पृष्ठ २ मा)

जनहितमा जारी सन्देश

सुरक्षित रहौं
रोकथाम गरी
नियन्त्रण गरौं

डेङ्गी रोग डेङ्गी माइसबाट संक्रमित एडिज जातको लामखुटेको टोकाईबाट मात्र सार्दछ।

थोरै मात्र पानी जम्मा भएको भाँडामा पनि यो लामखुटेले फुल पाउँछ र यसको वृद्धि विकास हुन्छ।

डेङ्गीको लक्षणहरू: उच्च ज्वरो आउनु, जोर्नी र मांसपेशीहरू, आँखाको गेठी र टाउको बेससरी दुख्नु, शरीरमा राता भिगिराहरू आउनु, वाक्याकी लाग्नु वा वाक्ता हुनु आदी हुन्।

डेङ्गीबाट बच्ने उपायहरू

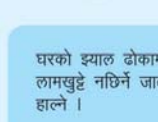
एडिज जातको लामखुटेले दिनको समयमा टोक्छ। त्यसमाथि पनि विहान र रातीको समयमा टोके सम्भावना बढी भएकोले सो समयमा थप सचेत हुने।

आफ्नो घर वरिपरि, कार्यस्थल र सार्वजनिक ठाउँहरूमा पानी जम्मा नदिने। पानी राख्ने भाँडालाई लामखुटे नछिन्ने गरि राख्नुपर्ने।

दिउँसो पनि लामखुटे भगाउने धूप बाल्ने र लामखुटेको टोकाईबाट बच्ने महल लगाउने।

घरको इयाल ढोकामा लामखुटे नछिन्ने जाली हाल्ने।

बिहान, दिउँसो, राती जुनसुकै बेला मुल लगाएर मात्र सुत्ने।

सुरे शरिर ढाक्ने लुगा लगाउने।

लामखुटेले फुल पार्ने सक्ने संभावित घर भित्र र वरपरका पानी जमेको ठाउँहरू र पानी राख्ने भाँडाहरू खोजी खोजी सफा गरी र लामखुटेको फुल नष्ट गरी।

प्रभाव दैनिक

www.prabhavonline.com

प्रभाव पब्लिकेशन प्रा. लि.
काठमाडौं-७, सिफल, काठमाडौं

पृष्ठ १ बाट क्रमशः

पूँजीगत बजेट १८.२४ प्रतिशतमात्रै

आगामी आर्थिक वर्षका लागि ल्याइएको बजेटमा पूँजीगततर्फ न्यून विनियोजन भएको छ। विकास निर्माणमा खर्च हुने बजेट वित्तीय व्यवस्थातर्फको बजेटभन्दा न्यून छ। पूँजीगत शीर्षकमा तीन खर्ब ५२ अर्ब ३५ करोड रूपैयाँ बजेट विनियोजन गरेका छन्, जुन कूल बजेटको १८.९४ प्रतिशत हो। जबकि वित्तीय व्यवस्थातर्फ अर्थमन्त्रीले तीन खर्ब ६७ अर्ब २८ करोड रूपैयाँ विनियोजन गरेका छन्। वित्तीय व्यवस्थातर्फ विनियोजित रकम कूल बजेटको १९.७४ प्रतिशत हो। अर्थमन्त्री पुनले चालु खर्चका लागि कूल बजेटको ६१.३१ प्रतिशत अर्थात् ११ खर्ब ४० अर्ब ६६ करोड रूपैयाँ विनियोजन गरेका छन्। अर्थविदहरूले मुलुकको अर्थतन्त्र रूपान्तरणका लागि आवश्यक पूँजीगत बजेट बढाउन सरकार चुकेको प्रतिक्रिया दिएका छन्।

ऋणको आश्रयमा बजेट

अर्थमन्त्री पुनले बजेटको स्रोतमा उल्लेख गरेको ऋणको अंश ठूलो देखिएको छ। उनले राजस्व र वैदेशिक अनुदानबाट अपुग हुने पाँच खर्ब ४७ अर्ब ६७ करोड रूपैयाँ ऋणबाट जुटाउने उल्लेख गरेका छन्। जसमा दुई खर्ब १७ अर्ब ६७ करोड रूपैयाँ वैदेशिक ऋण र तीन खर्ब ३० अर्ब रूपैयाँ आन्तरिक ऋण लिइने अर्थमन्त्री पुनले बताए।

सत्तापक्षकै सांसद डा. स्वर्णिम बाग्लेले ऋणको आकार बढी भएको प्रतिक्रिया दिए। राष्ट्रिय योजना आयोगका पूर्वउपाध्यक्षसमेत रहेका राख्पा सांसद बाग्लेले यति धेरै ऋणको आश्रय लिनु खतरा मान्नुपर्ने औल्याए। सरकारले आन्तरिक ऋण धेरै लिँदा उद्यम व्यवसायलाई असर गर्ने उनको भनाइ छ। पाँच खर्बभन्दा बढी ऋण लिने भयो। त्यो आएर आर्थिक बृद्धि भए त राम्रै भयो। आन्तरिक ऋण बजारबाट सोसेर लिँदा सरकारले खर्च गर्ने हो। तर आन्तरिक ऋण धेरै लिँदा निजी क्षेत्रले उद्यमका लागि ऋण पाउनबाट बञ्चित हुनुपर्ने स्थिति आउन सक्छ, उनले भने।

राजस्वबाट १२ खर्ब ६० अर्ब ३० करोड रूपैयाँ जुटाउने लक्ष्य बजेटमा तोच गरिएको छ। चालु आवको स्थिति हेर्ने हो भने यो लक्ष्य भेट्नुन सक्ने सरकारीलाई कठिन हुने देखिन्छ। चालु आवमा लक्ष्यबमोजिम राजस्व संकलन नहुँदा सरकारलाई खर्च व्यवस्थानमा सकस परिरहेको छ। आगामी आवमा सरकारमाथि थप दबाव बढ्ने अर्थविदहरूको विश्लेषण छ।

प्रदेश र स्थानीय तहलाई पाँच खर्ब ६७ अर्ब

संघीय सरकारबाट हुने वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा प्रदेश र स्थानीय तहका लागि पाँच खर्ब ६७ अर्ब रूपैयाँबराबर हस्तान्तरण हुने अनुमान गरिएको छ। अर्थमन्त्री पुनले राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगको सिफारिसमा वित्तीय समानीकरण अनुदानतर्फ संघीय सरकारले प्रदेशका लागि ६० अर्ब रूपैयाँ तथा स्थानीय तहका लागि ८८ अर्ब रूपैयाँ विनियोजन गरिएको बजेट वक्तव्यमा उल्लेख गरेका छन्।

ससर्त अनुदान प्रदेशका लागि २५ अर्ब ८४ करोड र स्थानीय तहका लागि दुई खर्ब आठ अर्ब ८८ करोड रूपैयाँ गरी जम्मा दुई खर्ब ३४ अर्ब ७३ करोड रूपैयाँबराबर हस्तान्तरणका लागि विनियोजन गरिएको छ। सम्पूरक अनुदानतर्फ प्रदेशलाई छ अर्ब २० करोड र स्थानीय तहलाई सात अर्ब रूपैयाँ विनियोजन गरिएको छ। विशेष अनुदानतर्फ प्रदेशका लागि चार अर्ब ४० करोड र स्थानीय तहका लागि आठ अर्ब ५० करोड रूपैयाँबराबर विनियोजन गरिएको छ। ससर्त, सम्पूरक र विशेष अनुदानलाई कार्यसम्पादनका आधारमा हस्तान्तरण गरिने व्यवस्था मिलाइने अर्थमन्त्री पुनले जानकारी दिए। प्रदेश र स्थानीय तहमा राजस्व बाँडफाँटतर्फ एक खर्ब ५९ अर्ब रूपैयाँबराबर हस्तान्तरण हुने सरकारको अनुमान छ।

शिक्षामा सबैभन्दा धेरै बजेट

अर्थमन्त्री पुनले शिक्षा क्षेत्रका लागि सबैभन्दा धेरै बजेट विनियोजन गरेका छन्। शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयअन्तर्गत दुई खर्ब तीन अर्ब ६६ करोड रूपैयाँ बजेट छुट्याइएको उनले बताए। शिक्षापछि, गृह मन्त्रालयले एक खर्ब ९९ अर्ब २४ करोड रूपैयाँ बजेट पाएको छ। विकास आयोगनाको नेतृत्व गर्ने भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयअन्तर्गत एक खर्ब ५० अर्ब ५३ करोड रूपैयाँ र सहरी विकास मन्त्रालयका लागि ९२ अर्ब ६३ करोड रूपैयाँ विनियोजन गरिएको छ।

ऊर्जा क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिएको सरकारले ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयका लागि ८७ अर्ब ५५ करोड रूपैयाँ विनियोजन गरेको छ। ऊर्जाका केही ठूला परियोजनाहरूसमेत बजेटमा समेटिएका छन्। स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयलाई ८६ अर्ब २४ करोड, रक्षा मन्त्रालय, ५९ अर्ब ८७ करोड, कृषि तथा पशुपन्छी विकास ५७ अर्ब २९ करोड, खानेपानी मन्त्रालय २६ अर्ब ६३ करोड, वन तथा वातावरण मन्त्रालयलाई १५ अर्ब ७० करोड रूपैयाँ बजेट दिइएको छ। यस्तै संस्कृति,

मन्त्रालयगत बजेट		
शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि	२ खर्ब ३ अर्ब ६६ करोड	
गृह मन्त्रालय	१ खर्ब ९९ अर्ब २४ करोड	
भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात	१ खर्ब ५० अर्ब ५३ करोड	
सहरी विकास	९२ अर्ब ६३ करोड	
ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ	८७ अर्ब ५५ करोड	
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या	८६ अर्ब २४ करोड	
रक्षा मन्त्रालय	५९ अर्ब ८७ करोड	
कृषि तथा पशुपन्छी विकास	५७ अर्ब २९ करोड	
खानेपानी मन्त्रालय	२६ अर्ब ६३ करोड	
वन तथा वातावरण	१५ अर्ब ७० करोड	
संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन	११ अर्ब ९१ करोड	
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति	९ अर्ब २८ करोड	
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा	८ अर्ब १० करोड	
सञ्चार तथा सूचना प्रविधि	७ अर्ब ३५ करोड	
भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण	६ अर्ब ८२ करोड	
परराष्ट्र मन्त्रालय	६ अर्ब ७७ करोड	
युवा तथा खेलकुद	३ अर्ब ५० करोड	
महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक	१ अर्ब ६० करोड	

बजेटका पाँच उद्देश्य

- उत्पादन, उत्पादकत्व र रोजगारी वृद्धि
- निजी क्षेत्रको मनोबल बढाउँदै लगानी वृद्धि र आर्थिक क्रियाकलापमा तीव्रता ल्याउनु
- मानव संशोधनको विकास गर्नु
- स्रोत र साधनको सन्तुलित र समन्यायिक ढंगले परिचालन गरी आर्थिक असमानता र गरिबी न्यूनीकरण गर्नु
- सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन

बजेटका पाँच प्राथमिकता

- आर्थिक सुधार र निजी क्षेत्रको प्रवर्द्धन
- कृषि ऊर्जा सूचना प्रविधिजस्ता औद्योगिक पूर्वाधार निर्माण
- शिक्षा, स्वास्थ्यलगायत सामाजिक क्षेत्रको विकास
- समावेशिता र सामाजिक सुरक्षा
- सुशासन प्रवर्द्धन तथा सार्वजनिक सेवा प्रवर्द्धनमा सुधार

पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयले ११ अर्ब ९१ करोड, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयले नौ अर्ब २८ करोड, श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयले आठ अर्ब १० करोड, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयले सात अर्ब ३५ करोड, भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालयले छ अर्ब ८२ करोड, परराष्ट्र मन्त्रालयले छ अर्ब ७७ करोड, युवा तथा खेलकुद मन्त्रालयले तीन अर्ब ५० करोड र महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयले एक अर्ब ६० करोड रूपैयाँ बजेट पाएका छन्।

आगामी आर्थिक वर्ष आर्थिक सुधारको वर्ष

सरकारले आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/८२ लाई आर्थिक सुधारको वर्ष घोषणा गरेको छ। अर्थमन्त्री पुनले बजेट वक्तव्यमाफर्केत आगामी आर्थिक वर्षलाई आर्थिक सुधारको वर्षका रूपमा घोषणा गरिएको बताएका हुन्। सार्वजनिक वित्तमा असन्तुलन देखिएको, सार्वजनिक ऋण बढ्दै गएको, पूँजीगत खर्च हुन नसकेको, लक्ष्यअनुसार राजस्व उठ्न नसक्नुलगायत वर्षौंदेखि अर्थतन्त्रमा देखिएका समस्या निराकरणका लागि सुधारका नयाँ कार्यक्रममाफर्कत समृद्धिको आकांक्षा पूरा गर्नेगरी बजेट ल्याइएको उनले बताए।

अर्थमन्त्री पुनले बजेटमा पाँच उद्देश्य, पाँच प्राथमिकता र आर्थिक सुधारका पाँच रणनीति र पाँच रूपान्तरणकारी क्षेत्रका कार्यक्रम समावेश गरेका छन्। पाँच उद्देश्यमा उत्पादन, उत्पादकत्व र रोजगारी वृद्धि, निजी क्षेत्रको मनोबल बढाउँदै लगानी वृद्धि र आर्थिक क्रियाकलापमा तीव्रता ल्याउनु, मानव संशोधनको विकास गर्नु, स्रोत र साधनको सन्तुलित र समन्यायिक ढंगले परिचालन गरी आर्थिक असमानता र गरिबी न्यूनीकरण गर्नु र सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनु रहेका छन्।

त्यस्तै, बजेटका पाँच प्राथमिकतामा आर्थिक सुधार र निजी क्षेत्रको प्रवर्द्धन, कृषि ऊर्जा सूचना प्रविधिजस्ता औद्योगिक पूर्वाधार निर्माण, शिक्षा स्वास्थ्यलगायत सामाजिक क्षेत्रको विकास, समावेशिता र सामाजिक सुरक्षा र सुशासन प्रवर्द्धन तथा सार्वजनिक सेवा प्रवर्द्धनमा सुधार रहेका छन्। आर्थिक सुधारका पाँच रणनीतिमा संरचनागत सुधार, व्यावसायिक वातावरणमा सुधार, सार्वजनिक वित्त प्रणालीमा सुधार, वित्तीय क्षेत्र सुधार र सार्वजनिक प्रशासनमा सुधार रहेका छन्। अर्थतन्त्रको संरचनागत सुधारका लागि सुक्काव दिन एक उच्चस्तरीय आर्थिक सुधार सुक्काव कार्यक्रम गठन गरिने अर्थमन्त्री पुनले बताए। व्यावसायिक वातावरण सुधारका लागि नीति निर्माण, 'कन्ट्री रिट'ड, दोहोरो करमुक्ति सम्मूहतालगायत व्यवस्था गरिने बजेट वक्तव्यमा उल्लेख छ।

बढेन वृद्धभत्ता र कर्मचारीको तलब

सरकारले आगामी आवको बजेटमा सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई निरन्तरता दिएको छ। तर, वृद्धभत्तालगायतका सामाजिक सुरक्षा भत्ताको रकम बढाइएको छैन। सामाजिक सुरक्षा भत्तामा दोहोरोपन हटाउने योजना सरकारले अघि सारेको छ।

गोरखाको साम्दोमा सशस्त्र प्रहरीको बिओपी

काठमाडौँ (प्रस)- मुलुकको सीमा रक्षाको प्रमुख जिम्मेवार बोकेको सशस्त्र प्रहरी बल नेपालले चीनको सीमातर्फ गोरखाको साम्दोमा बोर्डर आउट पोस्ट (बिओपी) स्थापना गरेको छ। सशस्त्र प्रहरी नं २९ गुल्म गोरखाको मातहत रहनेगरी चुमनुव्री गाउँपालिका-१ स्थित साम्दोमा आइतबार बिओपी स्थापना गरिएको सशस्त्र प्रहरीका सहप्रवक्ता प्रहरी नायब उपरीक्षक शैलेन्द्र थापाले जानकारी दिए।

उक्त बिओपी गोरखा सदरमुकामबाट करिब १६४ किलोमिटर उत्तरतर्फ रहेको छ। समुद्री सतहबाट करिब तीन हजार ८७५ मिटरको उचाइमा स्थापना भएको बिओपीबाट करिब १५ किलोमिटर नजिक चीनसँगको सिमानामा रुइला नाका रहेको छ।

नेपाल र चीन सीमा इलाकामा स्थापना गरिएको बिओपीले विपद्जन्य घटना, हिमपात, हिमपहिरोमा परेका नागरिकको उद्धार, अवैध चोरी निकासी तथा पैठारी नियन्त्रण, सीमावर्ती क्षेत्रमा हुने आपराधिक तथा अवाञ्छित क्रियाकलाप न्यूनीकरण, नियमित सीमास्तम्भ

तथा सीमा इलाकाको निगरानीलगायत कार्य गर्ने सशस्त्र प्रहरीले जनाएको छ। यसअघि सशस्त्र प्रहरीले चीनतर्फ दाचुंलाको तिकर, हुम्लाको हिल्सा, मुस्ताङको नेचुङ, रसुवाको टिमुरे, सिन्धुपाल्चोकको तातोपानी र गुम्वा, दोलाखाको लामावगर,

संखुवासभाको किमाथांका, ताप्लेजुङको ओलाङचुङगोलासहित नौ स्थानमा बिओपी स्थापना गरिसकेको छ। सशस्त्र प्रहरीले भारतको सिमानातर्फ २४४ र चीनको सिमानातर्फ १० गरी सीमा क्षेत्रमा कूल २५४ बिओपीको स्थापना गरेको छ।

पृष्ठ १ बाट क्रमशः

बन्थो संसदीय...

समितिले सहकारीमा देखिएको समस्या समाधान, वचतकर्ताको रकम फिर्ताको उपायसहितको सुक्काव दिने छ। कार्यादेशमा गोरखा मिडिया नेटवर्कसहित समस्याग्रस्त २९ सहकारीको नामसमेत उल्लेख छ। कांग्रेससहित विपक्षी दलले उपप्रधान तथा गृहमन्त्री रवि लामिछाने सहकारी ठगी प्रकरणमा प्रहरी नरहेको भन्दै छानविन समितिको माग गरेको थियो।

समितिको चार बुँदे कार्यक्षेत्र

- सहकारी संस्थाहरूमा देखिएको संकट तथा यससँग जोडिएको कानुनी र संस्थागत प्रयोजन एवं वित्तीय प्रणालीको नियमन, सुपरिवेक्षण र पारदर्शिता सम्बन्धमा अध्ययन गरी सुक्काव दिने।
- समस्यामा परेका सहकारी संस्थाका वचतकर्ताको वचत रकमको सुरक्षा गर्न, जोखिममा रहेको तथा दुरुपयोग भएको वचत रकम छिटो र सहज ढंगले फिर्ता गर्न सकिने उपायका सम्बन्धमा अध्ययन गरी सिफारिस गर्ने।
- नेपाल सरकार सहकारी विभाग र समस्याग्रस्त सहकारी व्यवस्थापन समितिले सार्वजनिककरण गरेका अनुसूची-१ मा उल्लेख भएका

संस्थाहरूलगायतका सहकारी संस्थामा देखिएका समस्या समाधानको प्रयास र ती सहकारीमा आबद्ध वचतकर्ताको वचत सुरक्षा र फिर्ताको प्रक्रिया कहाँ पुगेको छ सोको अध्ययन विश्लेषण गरी अविलम्ब वचत फिर्ताको उपायसहितको सुक्काव दिने।

सहकारी संस्था सदस्य (सेयर धनी) एवं वचतकर्ताबाट सहकारी संस्थाका जम्मा गरिएको रकम हिनान्तिना, अपचलन, अनुचित लेनदेन गरी हानि नोक्सानी पुऱ्याएको भनी संघीय संसद् र सार्वजनिक रूपमा प्रश्न उठेका, विभिन्न तह र निकायमा उजुरी परेका अनुसूची २ मा उल्लिखितलगायतका सहकारी संस्थाहरूबाट गोरखा मिडिया नेटवर्क प्रालिलगायत अन्य कम्पनी वा संस्थाहरूमा प्रवाह भएको रकमको स्थिति, सो रकम गैरकानुनीरूपमा

सच्याइएको

यस प्रभाव दैनिकको वर्ष ११ अंक ३६ जेठ १५ गते २०८१ मा प्रकाशित Google Overseas Pvt.ltd को Lot No. 304194 को The Mie Kumano-Kodo Society of Commerce and Industry कम्पनीको विज्ञापनमा मसिक तलब रु १४२,७२५ (Yen: 168505) हुनुपर्नेमा अन्याय भएकोले सच्याइएको जानकारी गराइन्छ।

Mithila Municipality

Office of the Municipal Executive

Dhalkebar, Dhanusha
Madhesh Province, Nepal

INVITATION FOR SEALED QUOTATIONS

First Date of Publication: 29th May, 2024 (16 Jestha, 2081)

Mithila Municipality Invites Sealed Quotation from eligible national bidders under NCB Single Stage Single Envelope bidding procedure. A Complete set of Quotation may be purchased from Mithila Municipality on submission of written application along with updated mandatory documents and payment of bid document fee by 12:00, 12th June, 2024 as described on table below. Quotation must be submitted by Hand on or before 12:00 on 13th June, 2024. Bids received after this deadline will be rejected. Bidders may obtain further information from the Mithila Municipality Office.

Information to deposit the cost of bidding document in Bank:

Name of the Bank: Machhapuchhre Bank, Dhalkebar Branch

Name of Office: Mithila Municipality.

Office Account no.: 1150079587100081

Information to deposit the cost of bid Security Amount in Bank:

Name of the Bank: Machhapuchhre Bank, Dhalkebar Branch

Name of Office: Mithila Municipality.

Office Account no.: 1150079587100041

Contract No.	Description of Works	Estimate Amount (Without VAT)	Minimum bid security amount	Bid Validity Period	Bid documents fee
MM/SQ/080/81-01	Pond Beautification work at Sabik Nakta-jhij-6, Mithila Mun.-02.	NRs. 16,85,622.25	NRs. 50,000.00	45 days	NRs.1000.00
MM/SQ/080/81-02	Upgrading of Pani Tanki Road at Naktajhi, Mithila Mun.-02.	NRs. 16,88,278.80	NRs. 50,000.00	45 days	NRs.1000.00

The Employer reserves the rights to accept or reject wholly or partially any or all the bids without assigning reasons, whatsoever.

बजेट वक्तव्य

सुरक्षाकर्मीको सेवानिवृत्त उमेर पुनरावलोकन गरिने

अन्तर्राष्ट्रिय सीमा सुरक्षा व्यवस्थालाई सुदृढ र प्रभावकारी बनाउने सीमा सुरक्षामा स्थानीय नागरिकको सहभागिता र अपनत्व बढाउने कार्यक्रम सञ्चालन गरिने, विपद् व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्यलाई प्रभावकारिरूपमा अघि बढाउने, विपद्, उद्धार तथा राहतको क्षेत्रमा नागरिकको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै विपद्मा नागरिक सहभागितासम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिने बताइएको छ।

काठमाडौं (प्रस)- सरकारले सुरक्षाकर्मीको सेवानिवृत्त हुने उमेर पुनरावलोकन गर्न अध्ययन गर्न भएको छ। संघीय संसदको संयुक्त बैठकमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को सरकारको राजस्व र व्ययको वार्षिक अनुमान (बजेट) प्रस्तुत गर्दै अर्थमन्त्री वर्षमान पुनले नेपाल प्रहरी, स्वास्थ्य प्रहरी बल नेपाल र राष्ट्रिय अनुसन्धान विभागको संस्थागत सुदृढीकरण गरी दक्ष एवं व्यावसायिक बनाइने बताए।

मुलुकमा शान्ति सुरक्षा तथा अमनचयन कायम गर्दै जनतामा सुरक्षाको प्रत्याभूति गराइने तथा अध्यागमन प्रणाली 'डिजिटलाइज' गरी अत्याधुनिक बनाइने बजेट वक्तव्यमा उल्लेख छ। अनलाइनमार्फत इ-भिसाका लागि आवेदन दिन सक्न प्रणाली

लागू गरिने तथा कारागारलाई सुधारगृहकारूपमा विकास गरिने उनले जानकारी दिए। खुला कारागारको केडीबन्दीलाई लघु, घरेलु तथा साना उद्यम तथा रोजगारीसंग आबद्ध गरिने बजेट वक्तव्यमा उल्लेख छ। कारागारमा कैदी बन्दीको चाप कम गर्न 'प्रोवेसन' र 'प्यारोल' को व्यवस्था कार्यान्वयनमा ल्याइने उल्लेख छ। साथै निर्माणाधीन एक हजार ३७० क्षमताको नुवाकोट कारागारलाई सञ्चालनमा ल्याइने उनले बताए। कसुरजन्य सम्पत्ति रोक्का, नियन्त्रण र जफतसम्बन्धी एकीकृत केन्द्रीय अभिलेख अद्यावधिक गरी कसुरजन्य सम्पत्ति तथा साधनको उचित व्यवस्थापन गरिने बजेटमा उल्लेख छ।

प्रधानमन्त्री छोरी कार्यक्रमलाई १० करोड

काठमाडौं (प्रस)- सरकारले आगामी आर्थिक वर्षलाई 'महिला लगानी वर्ष'का रूपमा मनाइने घोषणा गरेको छ। संघीय संसदको दुवै सदनको संयुक्त बैठकमा मंगलबार अर्थमन्त्री वर्षमान पुनले प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को बजेटमा यस्तो घोषणा गरिएको हो। महिलासँगै हुने हिसाविरुद्धको अभियानका रूपमा सरकारले महिला लगानी वर्ष मनाउने भएको हो। उनले महिला उद्यमीलाई प्रवर्द्धन गर्न 'कोसेली घर', समेत स्थापना गरिने बताएका छन्। सरकारले 'प्रधानमन्त्री छोरी कार्यक्रम' का लागि १० करोड रूपैयाँ विनियोजन गरेको छ। 'युवा महिला राष्ट्रिय

महिला' कार्यक्रम आयोजना अघि सार्ने बजेट वक्तव्यमा उल्लेख छ। महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयलाई एक अर्ब ६० करोड रूपैयाँ रकम विनियोजन गरिएको छ। त्यस्तै महिलालाई उत्पादित सामग्रीको व्यावसायिक प्रोत्साहनका लागि चोभारा बिक्री केन्द्र बनाइने, दुर्गम क्षेत्रका सुत्केरी तथा गर्भवतीको हवाई उद्धार कार्यक्रम रहेको राष्ट्रपति महिला उत्थान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने, महिला सशक्तीकरणका लागि राष्ट्रपति उद्यमी पुरस्कार घोषणा गरिने र खेलकुदमा महिला सहभागिता बढाइने बजेट वक्तव्यमा उल्लेख छ।

प्रदूषण शुल्कबापतको १९ अर्ब ६० करोड प्रयोजनहीन

काठमाडौं- नेपाल सरकारले मुलुकभित्र बिक्री वितरण हुने पेट्रोल तथा डिजेलमा प्रति लिटर एक रूपैयाँ ५० पैसाका दरले प्रदूषण नियन्त्रण शुल्क लगाई असुल गर्दै आएको छ। सो व्यवस्था अनुसार सरकारले आर्थिक वर्ष २०६५/६६ देखि २०७९/८० सम्म १९ अर्ब ६० करोड २९ लाख रूपैयाँ राजस्व असुल गरी सञ्चित कोष दाखिला गरिसकेको छ। प्रदूषण शुल्कबापतको यति ठूलो रकम भने प्रयोजनहीन अवस्थामा छ। यो रकम प्रत्यक्ष रूपमा प्रदूषण नियन्त्रण एवं रोकथाम गर्न कार्यमा खर्च नगरेको महालेखापरीक्षकको कार्यालयको प्रतिवेदनले औल्याएको छ। आइतबार सार्वजनिक गरिएको महालेखाको ६१औं वार्षिक प्रतिवेदनले जुन प्रयोजनका लागि शुल्क उठाएको हो सोही कार्यक्रममा खर्च गर्ने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिएको छ।

वर्षेति अर्बौ रूपैयाँको काठ तथा काठजन्य सामग्री आयात हुने गरेको छ। वन क्षेत्रमा ढलापडा, सुखड खडा, हैसियत विपरीतका र बढ्दो तथा उमेर पुगेका रूख बढ्दो क्रममा रहेका भएपनि कानुनी भन्कटता कारण ती रूख सडेर खेर गइरहेका छन्। मुलुकको आवश्यकतानुसार आन्तरिक उत्पादनबाट काठ उपलब्ध हुन नसकेका कारण आव २०७७/७८ मा दुई अर्ब ३३ करोड रूपैयाँ, २०७८/७९ मा सात अर्ब ९९ करोड र २०७९/८० मा छ अर्ब ४० करोड रूपैयाँको काठ र काठजन्य सामग्री आयात भएको भन्सार विभागको तथ्यांक छ। महालेखापरीक्षकको प्रतिवेदनले काठको सदुपयोग नहुँदा यसबाट प्राप्त हुने आम्दानी गुम्निरहेको र अर्बौ रूपैयाँको काठजन्य सामग्री आयात भएको देखिदा ढलापडा, सुखड खडा र रूखहरूको व्यवस्थापन गरी काठलागायतका वन पैदावारको उचित उपयोगद्वारा राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा योगदान गर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने औल्याएको छ। रासस

वित्तीय अपराधको प्रभावकारी नियन्त्रण

काठमाडौं (प्रस)- सरकारले वित्तीय अपराधको प्रभावकारी नियन्त्रणका लागि जोखिममा आधारित मूल्यांकन प्रणाली अवलम्बन गर्ने भएको छ। संघीय संसदको दुवै सदनको संयुक्त बैठकमा मंगलबार अर्थमन्त्री वर्षमान पुनद्वारा प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को बजेटमा सम्पत्ति शुद्धीकरणअन्तर्गत क्षेत्रगत जोखिम मूल्यांकन, नियमन, सुपरीवेक्षण, अनुसन्धान र अभियोजन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने उल्लेख गरिएको छ।

अधिक जोखिम रहेका क्यासिनो, बहुमूल्य धातु, सहकारी, घरजग्गा, विप्रेषण र बैंकिङ क्षेत्रको सघन सुपरीवेक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइने उल्लेख गरिएको छ। त्यसैगरी, संघीयता कार्यान्वयनलाई पूर्णता दिन बाँकी कानून प्राथमिकताका साथ तर्जुमा गरिने बजेटमा उल्लेख छ। सघ, प्रदेश र स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकारको विस्तृतीकरणसम्बन्धी परिमार्जित प्रतिवेदन कार्यान्वयन गरी अधिकार र कार्य क्षेत्रमा रहेको दोहोरोपनाको अन्त्य गरिने बजेटमा छ।

राजस्व बाँडफाँट र वित्त हस्तांतरण गर्दा लिइने आधार र सूचकलाई हालसम्मको अभ्यास र अनुभवको आधारमा पुनरावलोकन गरी वस्तुनिष्ठ, समन्यायिक र यथार्थपरक बनाइने उल्लेख छ। संघीय निजामती सेवा कानून यसै अधिवेशनबाट पारित गरी कार्यान्वयन गरिने जनाइएको छ। राष्ट्रसेवक कर्मचारीको मनोबल बढाउन, काममा उत्प्रेरित गराउन, सेवा सुरक्षा, संरक्षण र अनुमानयोग्य सुरुवा बढावा प्रणाली सुनिश्चित गरिने उल्लेख गरिएको छ। सार्वजनिक क्षेत्रमा सूचना प्रविधिको अधिकतम प्रयोग गरी सेवा प्रवाहलाई थप सुदृढ गरिने र इ-गभर्नेन्सको माध्यमबाट सार्वजनिक सेवालाई मुहाररहित, कागजरहित र सम्पर्करहित बनाइ गुणस्तर अभिवृद्धि गरिने बताइएको छ। सेवाग्राही र सेवाप्रदायकबीच नियमित सम्वादमार्फत सम्पादित कामको विषयमा सेवाग्राहीको पृष्ठपोषण लिन, गुनासाको तत्काल सम्बोधन गर्न र कार्यसम्पादनमा सुधार ल्याउन सेवाग्राहीसंग शृङ्खला कार्यक्रम सञ्चालन गरिने बजेटमा उल्लेख गरिएको छ।

Advertisement for Lamahi Municipality. Title: लमही नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय. Location: लमही, दाङ, लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल. Main text: सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत छात्राहरूको लागि स्यानिटरी प्याड खरिदको विद्युतीय दरभाउपत्र आह्वानको सूचना. Details: प्रथम पटक प्रकाशित मिति: २०८१/०२/१६. Contact: यस लमही नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय लमही दाङमा आ.व. २०८०/०८१ मा लमही नगरपालिका अन्तर्गतका सामुदायिक विद्यालयहरूमा अध्ययनरत छात्राहरूका लागि आवश्यक पर्ने स्यानिटरी प्याड सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को दफा ४० तथा नियमावली २०६४ को नियम ८४ १(क) अनुसार विद्युतीय दरभाउपत्रको माध्यमबाट खरिद गर्नुपर्ने भएकोले तोकिएको म्याद भित्र कानुनी प्रक्रिया पूरा गरेका इच्छुक फर्म/कम्पनीहरूले www.bolpatra.gov.np बाट मिति २०८१/०२/३० गते भित्र यस लमही नगरपालिकाको नाममा रहेको आन्तरिक राजस्व रा.बा.बैक लमही, दाङ खाता नं. ४२९०१००३०१०१०००२ मा रु. १०००/- (एक हजार फिर्ता नहुने गरी दस्तुर जम्मा गरी पेश गरि सक्नुपर्नेछ र मिति २०८१/०२/३१ गते दिनको १२:०० बजे सम्म विद्युतीय माध्यमबाट सिलबन्दी दरभाउपत्र पेश गर्नुहुन सूचित गरिन्छ। साथै थप जानकारीका लागि लमही नगरपालिकाको वेबसाइट www.lamahimun.gov.np बाट जानकारी लिनुहुन र लमही नगरपालिकाको सूचना पाटीमा टाँस गरिएको सूचना हेर्नुहुन जानकारी गराईन्छ। प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

Advertisement for MMK Kings Technical Works LLC. Title: युईईमा वैदेशिक रोजगारको अवसर. Company: MMK KINGS TECHNICAL WORKS LLC. Job: 1 Carpenter, 2 Steel Fixer, 3 Stone Mason. Location: Samakhusi-26, Town Planning, Kathmandu, Nepal. Contact: +977-01-4385025.

Advertisement for Advanced Technology Company KSC. Title: कुवेतमा वैदेशिक रोजगारको अवसर. Company: ADVANCED TECHNOLOGY COMPANY KSC. Job: 1 Assistant Nurse, 2 Cleaner, 3 Dental Hygienist, 4 Driver, 5 Nurse, 6 Security Guard. Location: Samakhusi-26, Town Planning, Kathmandu, Nepal. Contact: +977-01-4385025.

Advertisement for Omega International Pvt. Ltd. Location: Basundhara, Kathmandu, Nepal. Contact: +977-4954327, 4954337. Email: info@omeganepal.com.

Advertisement for DOHA OASIS REAL ESTATE INVESTMENT. Title: कतारमा वैदेशिक रोजगारको अवसर. Company: DOHA OASIS REAL ESTATE INVESTMENT. Job: 1 Cooker, 2 Waiter. Location: Basundhara - 3, Kathmandu, Nepal. Contact: +977-1-5903266.

Advertisement for PREP FOOD SUPPLIES COMPANY. Title: कुवेत/साउदी/युईईमा वैदेशिक रोजगारको अवसर. Company: PREP FOOD SUPPLIES COMPANY. Job: 1 Commi 1, 2 Commi 2, 3 Commi 3. Location: Samakhusi-26, Town Planning, Kathmandu, Nepal. Contact: +977-01-4385025.

Advertisement for DUBAI OASIS COMPANY. Title: कुवेत/साउदी/युईईमा वैदेशिक रोजगारको अवसर. Company: DUBAI OASIS COMPANY. Job: 1 Loading And Unloading Worker. Location: Samakhusi-26, Town Planning, Kathmandu, Nepal. Contact: +977-01-4385025.

Advertisement for PLATINUM HANDS PACKING & REPACKING SERVICES. Title: कुवेत/साउदी/युईईमा वैदेशिक रोजगारको अवसर. Company: PLATINUM HANDS PACKING & REPACKING SERVICES. Job: 1 Indoor Cleaners, 2 Packer. Location: Samakhusi-26, Town Planning, Kathmandu, Nepal. Contact: +977-01-4385025.

Advertisement for M E S SERVICES L.L.C.-BRANCH OF ABU DHABI. Title: कुवेत/साउदी/युईईमा वैदेशिक रोजगारको अवसर. Company: M E S SERVICES L.L.C.-BRANCH OF ABU DHABI. Job: 1 Security Guard. Location: Samakhusi-26, Town Planning, Kathmandu, Nepal. Contact: +977-01-4385025.

Advertisement for MAWARDI SERVICES COMPANY LLC. Title: कुवेत/साउदी/युईईमा वैदेशिक रोजगारको अवसर. Company: MAWARDI SERVICES COMPANY LLC. Job: 1 Forestry Worker. Location: Samakhusi-26, Town Planning, Kathmandu, Nepal. Contact: +977-01-4385025.

Advertisement for ALABAAD ALKHAMSAH SECURITY SERVICES. Title: कुवेत/साउदी/युईईमा वैदेशिक रोजगारको अवसर. Company: ALABAAD ALKHAMSAH SECURITY SERVICES. Job: 1 Security Guard. Location: Samakhusi-26, Town Planning, Kathmandu, Nepal. Contact: +977-01-4385025.

Advertisement for Future Star Manpower Pvt. Ltd. Location: Samakhusi, Town Planning, Kathmandu, Nepal. Contact: +977-1-4960576, 4950719, 9810101810, 9813916322. Email: futurestamp397@gmail.com.

प्रभाव दैनिक

National Daily

सम्पादकीय

संसदीय छानबिन समितिसँग आमअपेक्षा

सरकारले समस्याग्रस्त सहकारीको सूचीमा फेरि नौ वटा सहकारी थपेको छ। कुनैबेला सहकारीलाई विकासको चार खम्बामध्ये एक मानेको सरकारले अहिले भने विभेदकारी नीति अपनाउँदै आएको छ। जसका कारण दिनानुदिन सहकारी ढुङ्गे क्रममा छ। सहकारी ढुङ्गु सर्वसाधारणको बचत जोखिममा पर्नु हो।

सहकारीमा बचतकर्ताले किन आफ्नो कमाई राख्छन्? प्रस्ट छ, बैकमा भन्दा बढी ब्याज आम्दानी गर्न। बढी ब्याज आम्दानी गर्न सहकारीले जोखिम मोलेर घरजग्गामा लगानी गर्छ। यसरी नै बैकहरूले पनि सहकारीमाफत घरजग्गामा लगानी गरेको धेरै अधिदेखि हो। तर जब सरकारले घरजग्गा व्यवसाय कस्त थाल्यो, अर्थतन्त्र विस्तारै ओरालो लाग्न थाल्यो।

सहकारीको रकम घरजग्गामा लगायतका ठूला व्यवसायी पनि समस्यामा पर्न थाले। अहिले हजारौं यस्ता लगानीकर्ता मौनता साँघेर बस्न बाध्य छन्। सरकारको यस्तो नीतिकै कारण गोरखा मिडिया नेटवर्कको ग्यालेक्सी टिभी सञ्चालकदेखि अर्थ टेलिभिजनका सञ्चालक फरार भए। सञ्चारमाध्यमका उद्यमी भएकै कारण उनीहरू फरार भएको चाँडै नै मिडियामा छाप। यस्ता धेरै सञ्चालक समस्याबाट भाग्ने क्रममा छन्।

यही बेला सरकारकै उपप्रधान तथा गृहमन्त्री रवि लामिछाने सहकारी समस्याका कारण विवादमा तानिएका छन्। उनकै कारण अहिले सरकारले यस प्रकरणमा छानबिन गर्न सात सदस्यीय संसदीय छानबिन विशेष समिति गठन गरेको छ। समितिलाई सहकारीमा अहिले देखिएका समस्याहरू पहिचान गरी बचतकर्ताको रकम फिर्ता गर्न सुझाव पेश गर्ने कार्यदेश पाएको छ।

सहकारीको समस्या समाधानका लागि यसअघि नै समस्याग्रस्त सहकारी व्यवस्थापन समिति क्रियाशील छ। संसद्को सहकारी समिति पनि छ। यसैगरी भूमि व्यवस्था मन्त्रालयअन्तर्गत सहकारी विभाग पनि सक्रिय छ। यी समिति हुँदाहुँदै सरकारले समग्र सहकारीको समस्या हेर्न अर्को संसदीय समिति गठन गर्नु पहिलो त अचम्मकै विषय हो। किनकि संसदीय समिति गृहमन्त्री लामिछानेलेक्षित गरी माग गरिएको थियो। यदि 'न्यारो डाउन' गरी समिति गठन गरेको भए यसको काम अघि बढ्ने विश्वास गर्न सकिन्थ्यो।

तर, विशाल विषयलाई लिएर सात जनालाई जिम्मेवारी दिएको यो समितिले यो काम तीन महिनामा त के तीन वर्षमा पनि पार लाग्ने देखिन्छ। यद्यपि दलहरूले विश्वास गरेर सदस्यको छनोट नै गरिसकेको छ। यस्तो अवस्थामा यो समितिले के कसरी काम गर्ने हो कुनै प्रस्टता छैन। यद्यपि दलहरूले नै विश्वास गरेकोले बचतकर्ताको बचत सुरक्षित पार्न र बाँकी समस्या समाधानमा समितिले निष्पक्ष रूपमा काम गरोस्। र, चाँडो निष्कर्ष निकालोस्।

■ अर्जुननरसिंह केसी

“

गणतन्त्रले देशमा धेरै उपलब्धि भएको छ। जनतामा चेतनाको स्तर वृद्धि भएको छ। सञ्चार,

यातायात, सडकलगायतका पूर्वाधारका क्षेत्रमा विकास भएको छ। २०४७ सालदेखि नै थालनी भएको विकासको लहर गणतन्त्रसम्म आइपुग्दा धेरै अनुभूति गर्न सकिन्छ। यस अवधिमा विदेशी लगानी,

निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन भएको छ। तर विडम्बना हिजो गाउँमा विकासका पूर्वाधार थिएनन्, जनताले निकै कष्टकर जीवनयापन गर्नुपर्ने अवस्था थियो तर अहिले गाउँमा विकास पुग्दै छ तर युवा छैनन्, वृद्धवृद्धामात्रै छन्।

नेपालको संवैधानिक इतिहासमा २००४ सालको वैधानिक कानुनदेखि नेपालको संविधान, २०७२ सम्म आइपुग्दा सातवटा संविधान कार्यान्वयन भए। भण्डे ७७ वर्षको इतिहासमा एउटा संविधानले सरदर ११ वर्षभन्दा बढी टिकेको देखिन्छ। २००४ सालको वैधानिक कानुन ल्याउन बाध्य पार्नेदेखि २०१९ सालको नेपालको संविधानवाहेक अरू सबै संविधान कांग्रेसकै नेतृत्वमा जारी भएका छन्। वर्तमान संविधान सार्वभौमसत्ता सम्पन्न जनताले बनाएको हुँदा यसको विकल्प छैन। यसभित्रै बसेर संशोधन गर्न सबै दल एक ठाउँमा आउनुपर्छ। नेपाली कांग्रेसले सबै राजनीतिक दलहरूसँग समन्वय गरेर संविधान संशोधनका निमित्त नयाँ बाटो खोल्नुपर्ने अहिलेको आवश्यकता हो।

२०७२ सालमा संविधान लेख्दा राष्ट्रपतीय प्रणाली वा संसदीय कार्यकारी प्रधानमन्त्रीय पद्धतिमध्ये कुन मोडेलमा जाने भन्ने बारेमा निकै बहस भएको थियो। संसदीय व्यवस्था समावेशी व्यवस्था हो, सबैको प्रतिनिधित्व गर्ने राम्रो र उपयोगी व्यवस्था हो। प्रत्यक्ष राष्ट्रपतीय प्रणालीमा जाँदा राष्ट्रपति

टुटेको आशालाई जगाउन नवीन सोचको खाँचो

जेलालमा गणतन्त्र आउनुमा लामो समय सत्ताको बागडोर सम्हालेको राजतन्त्र नै जिम्मेवार छ। यसको निरंकुश र अलोकतान्त्रिक चरित्रको कारण गणतन्त्र आउन सहज भएको हो। नेपाली कांग्रेसले सुरुदेखि नै संवैधानिक राजतन्त्र र लोकतन्त्रलाई नै आफ्नो सैद्धान्तिक प्रतिबद्धता बनाउँदै आएको थियो। राजाले नेपाली कांग्रेसलाई मित्रशक्ति नमान्ने विरोधी शक्तिसँग मिलेर दुश्मनको जस्तो व्यवहार गर्दै आए। यसले गर्दा कांग्रेसले राणासँग मात्र होइन, राजासँग पनि संघर्ष गर्दै आउनुपर्थो। यो क्रम लामो समयसम्म चल्थो। तैपनि कांग्रेसले संवैधानिक राजतन्त्र र लोकतन्त्रलाई एकीकृत रूपमा अगाडि बढाउँदै गयो। यद्यपि कांग्रेसभित्र गणतन्त्रको विषय बीचबीचमा सशक्त ढंगले बहस नचलेका भने होइनन्। २०५९ को दरवार हत्याकाण्डपछि राजाले लोकतान्त्रिक शक्तिलाई टाढा गरेर उग्रदक्षिणपन्थी शक्तिलाई नजिक राखे। २०६२/६३ सालको आन्दोलनपछि कांग्रेसले संवैधानिक राजतन्त्रलाई छाडेर लोकतान्त्रिक गणतन्त्रलाई आफ्नो राजनीतिक आदर्श बनाएपछि नै मुलुकमा गणतन्त्र आयो। जहाँ जसले जे-जस्ता दावी गरे पनि नेपाली कांग्रेस मात्र अलग रहेको भए तत्कालीन परिस्थितिमा गणतन्त्र स्थापना सम्भव थिएन।

त्यतिबेला संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रपछि जनताको जीवनस्तरमा कायापलट हुन्छ भन्ने जुन उल्टो आमविश्वास थियो तर अभ्यासबाट त्यस्तो हुन सकेन। संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको जगमा लेखिएको संविधानअनुसार दुईपटक आमनिर्वाचन भयो। तर, जनअपेक्षा अनुसार सुशासन र भ्रष्टाचार मुक्त समाज निर्माण र सेवा प्रवाह हुन नसक्दा जनतामा निराशा, असन्तुष्टि भन्नुभन्नु बढ्दै गएको छ। अब समाज अराजकता र नकारात्मक दिशातिर उन्मुख हुँदै छ। दण्डहीनता र अराजकताले देशलाई थप समस्यामा पारेको छ। भ्रष्टाचारमुक्त समाज, विधिको शासन, निष्पक्षता भरोसायोग्य नभएको स्थितिमा छ। भ्रष्टाचार तीव्ररूपमा बढ्दो छ। ठूला चर्चित भ्रष्टाचारका विषयहरूमा नै कारवाही हुन सकेको छैन। यही भ्रष्टाचारले जनतामा निराशा बढाएको छ। भ्रष्टाचार नियन्त्रण नभएसम्म सुशासन हुन सक्दैन।

नेपालको संवैधानिक इतिहासमा २००४ सालको वैधानिक कानुनदेखि नेपालको संविधान, २०७२ सम्म आइपुग्दा सातवटा संविधान कार्यान्वयन भए। भण्डे ७७ वर्षको इतिहासमा एउटा संविधानले सरदर ११ वर्षभन्दा बढी टिकेको देखिन्छ। २००४ सालको वैधानिक कानुन ल्याउन बाध्य पार्नेदेखि २०१९ सालको नेपालको संविधानवाहेक अरू सबै संविधान कांग्रेसकै नेतृत्वमा जारी भएका छन्। वर्तमान संविधान सार्वभौमसत्ता सम्पन्न जनताले बनाएको हुँदा यसको विकल्प छैन। यसभित्रै बसेर संशोधन गर्न सबै दल एक ठाउँमा आउनुपर्छ। नेपाली कांग्रेसले सबै राजनीतिक दलहरूसँग समन्वय गरेर संविधान संशोधनका निमित्त नयाँ बाटो खोल्नुपर्ने अहिलेको आवश्यकता हो।

२०७२ सालमा संविधान लेख्दा राष्ट्रपतीय प्रणाली वा संसदीय कार्यकारी प्रधानमन्त्रीय पद्धतिमध्ये कुन मोडेलमा जाने भन्ने बारेमा निकै बहस भएको थियो। संसदीय व्यवस्था समावेशी व्यवस्था हो, सबैको प्रतिनिधित्व गर्ने राम्रो र उपयोगी व्यवस्था हो। प्रत्यक्ष राष्ट्रपतीय प्रणालीमा जाँदा राष्ट्रपति

सेनाको परमाधिपति पनि हुने हुँदा एउटै व्यक्तिला असीमित अधिकार रहँदा निरंकुशताको जोखिमसमेत रहने भएकाले संवैधानिक राष्ट्रपति रहने र कार्यकारी प्रधानमन्त्रीको मोडेल छानिएको थियो। सरकारको अस्थिरतालाई रोक्न दुई वर्ष नपुगी अविश्वासको प्रस्ताव ल्याउन नपाइने र एकपटक अविश्वासको प्रस्ताव ल्याएपछि एक वर्ष नपुगी पुनः ल्याउन नपाइने संवैधानिक व्यवस्था गरियो। तर, हामीले स्थायित्व र स्थिरताका निमित्त जुन वर्तमान संविधान निर्माण गरेका छौं अहिलेको निर्वाचनको १५ महिनामा केन्द्रीय गठबन्धन तीनपटक परिवर्तन भएको छ। प्रदेश सरकारहरूले पनि पूरा समय काम गर्न सकेनन्। हरेक प्रदेशमा तीनपटकभन्दा बढी सरकार परिवर्तन भएको छ। कोशी प्रदेशमा त भन्नु छ वटा मुख्यमन्त्री परिवर्तन भयो। स्थानीय सरकार, प्रदेश र संघीय सरकारसँगको समन्वयका आधारमा चल्ने विधि भए पनि त्यसमा प्रशस्त कमजोरी देखिएको र त्यसैका कारण पनि संघीयताप्रति जनताका गुनासा आएको छ।

संसदीय व्यवस्था समावेशी व्यवस्था रहेको र सबैको प्रतिनिधित्व गर्ने राम्रो र उपयोगी व्यवस्था भए पनि स्थायित्व र स्थिरताका निमित्त सफल हुन सकेन। सत्ता टिकाउनुकै लागि सम्पूर्ण समय खर्चिनुपर्दा प्रधानमन्त्रीले काम गर्न नै सक्दैन। यस्तो अस्थिर राजनीतिक अवस्थामा समृद्धि आउन सक्दैन, भ्रष्टाचार निवारण हुनै सक्दैन। अहिले आमजनता व्यवस्थासँग नभएर अवस्थासँग असन्तुष्ट छन्। शासकीय दुरुपयोगबाट आजित भएका छन्।

गणतन्त्रले देशमा धेरै उपलब्धि भएको छ। जनतामा चेतनाको स्तर वृद्धि भएको छ। सञ्चार, यातायात, सडकलगायतका पूर्वाधारका क्षेत्रमा विकास भएको छ। २०४७ सालदेखि नै थालनी भएको विकासको लहर गणतन्त्रसम्म आइपुग्दा धेरै अनुभूति गर्न सकिन्छ। यस अवधिमा विदेशी लगानी, निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन भएको छ। तर विडम्बना हिजो गाउँमा विकासका पूर्वाधार थिएनन्, जनताले निकै कष्टकर जीवनयापन गर्नुपर्ने अवस्था थियो तर अहिले गाउँमा विकास पुग्दै छ तर युवा छैनन्, वृद्धवृद्धामात्रै छन्। दैनिक २५ सय देखि तीन हजार युवा विदेशिने गरेका छन् भने दिनहुँ तीनदेखि पाँच जनताको शव आउने गर्दछ। यसरी विदेशिने युवालाई देशभित्रै सम्भावना र भविष्य छ भन्ने विश्वास दिलाउन जरुरी छ। अहिले हरेकको हातमा मोबाइल छ, उनीहरूले विश्वलाई नजिकबाट नियालिने गरेका छन्। अन्य देशको तुलनामा आफ्नो देश नहुँदा उनीहरूमा विद्रोहको भाव बढ्दो छ। यसले उनीहरूमा भन्नुभन्नु निराशा बढाउँदै गएको छ।

नयाँ पुस्तालाई स्वदेशभित्रै बसेर आफ्नो भाग्य, सुखद भविष्य र समृद्ध जीवनका सम्भावनाहरू गणतन्त्रले दिनुपर्छ। निरपेक्ष गरिवीको रेखामुनिका उपेक्षित र सिमान्तकृत समुदायलाई सामाजिक न्याय र सुरक्षाको प्रत्याभूति, आयको सुनिश्चितता नदिएसम्म भौतिक विकासले मानिसलाई सन्तुष्ट दिन सक्दैन। अनिर्वाचित रूपमा युवाशक्ति, प्रतिभा र बौद्धिक पलायन हुनुको वास्तविक कारण यही हो। यसको निराकरण र रोकथाम जनताको समृद्धि र मुलुकको प्रगति नै हो। स्थिर राजनीति, उत्पादनशील अर्थनीति र प्रभावशाली सामाजिक सुरक्षा र न्याय नै जनतामा आशा र उत्साह जागृत गर्ने आधारभूत उपाय हो।

संसदीय व्यवस्था समावेशी व्यवस्था रहेको र सबैको प्रतिनिधित्व गर्ने राम्रो र उपयोगी व्यवस्था भए पनि स्थायित्व र स्थिरताका निमित्त सफल हुन सकेन। सत्ता टिकाउनुकै लागि सम्पूर्ण समय खर्चिनुपर्दा प्रधानमन्त्रीले काम गर्न नै सक्दैन। यस्तो अस्थिर राजनीतिक अवस्थामा समृद्धि आउन सक्दैन, भ्रष्टाचार निवारण हुनै सक्दैन। अहिले आमजनता व्यवस्थासँग नभएर अवस्थासँग असन्तुष्ट छन्। शासकीय दुरुपयोगबाट आजित भएका छन्।

गणतन्त्रले देशमा धेरै उपलब्धि भएको छ। जनतामा चेतनाको स्तर वृद्धि भएको छ। सञ्चार, यातायात, सडकलगायतका पूर्वाधारका क्षेत्रमा विकास भएको छ। २०४७ सालदेखि नै थालनी भएको विकासको लहर गणतन्त्रसम्म आइपुग्दा धेरै अनुभूति गर्न सकिन्छ। यस अवधिमा विदेशी लगानी, निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन भएको छ। तर विडम्बना हिजो गाउँमा विकासका पूर्वाधार थिएनन्, जनताले निकै कष्टकर जीवनयापन गर्नुपर्ने अवस्था थियो तर अहिले गाउँमा विकास पुग्दै छ तर युवा छैनन्, वृद्धवृद्धामात्रै छन्। दैनिक २५ सय देखि तीन हजार युवा विदेशिने गरेका छन् भने दिनहुँ तीनदेखि पाँच जनताको शव आउने गर्दछ। यसरी विदेशिने युवालाई देशभित्रै सम्भावना र भविष्य छ भन्ने विश्वास दिलाउन जरुरी छ। अहिले हरेकको हातमा मोबाइल छ, उनीहरूले विश्वलाई नजिकबाट नियालिने गरेका छन्। अन्य देशको तुलनामा आफ्नो देश नहुँदा उनीहरूमा विद्रोहको भाव बढ्दो छ। यसले उनीहरूमा भन्नुभन्नु निराशा बढाउँदै गएको छ।

नयाँ पुस्तालाई स्वदेशभित्रै बसेर आफ्नो भाग्य, सुखद भविष्य र समृद्ध जीवनका सम्भावनाहरू गणतन्त्रले दिनुपर्छ। निरपेक्ष गरिवीको रेखामुनिका उपेक्षित र सिमान्तकृत समुदायलाई सामाजिक न्याय र सुरक्षाको प्रत्याभूति, आयको सुनिश्चितता नदिएसम्म भौतिक विकासले मानिसलाई सन्तुष्ट दिन सक्दैन। अनिर्वाचित रूपमा युवाशक्ति, प्रतिभा र बौद्धिक पलायन हुनुको वास्तविक कारण यही हो। यसको निराकरण र रोकथाम जनताको समृद्धि र मुलुकको प्रगति नै हो। स्थिर राजनीति, उत्पादनशील अर्थनीति र प्रभावशाली सामाजिक सुरक्षा र न्याय नै जनतामा आशा र उत्साह जागृत गर्ने आधारभूत उपाय हो।

संसदीय व्यवस्था समावेशी व्यवस्था रहेको र सबैको प्रतिनिधित्व गर्ने राम्रो र उपयोगी व्यवस्था भए पनि स्थायित्व र स्थिरताका निमित्त सफल हुन सकेन। सत्ता टिकाउनुकै लागि सम्पूर्ण समय खर्चिनुपर्दा प्रधानमन्त्रीले काम गर्न नै सक्दैन। यस्तो अस्थिर राजनीतिक अवस्थामा समृद्धि आउन सक्दैन, भ्रष्टाचार निवारण हुनै सक्दैन। अहिले आमजनता व्यवस्थासँग नभएर अवस्थासँग असन्तुष्ट छन्। शासकीय दुरुपयोगबाट आजित भएका छन्।

गणतन्त्रले देशमा धेरै उपलब्धि भएको छ। जनतामा चेतनाको स्तर वृद्धि भएको छ। सञ्चार, यातायात, सडकलगायतका पूर्वाधारका क्षेत्रमा विकास भएको छ। २०४७ सालदेखि नै थालनी भएको विकासको लहर गणतन्त्रसम्म आइपुग्दा धेरै अनुभूति गर्न सकिन्छ। यस अवधिमा विदेशी लगानी, निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन भएको छ। तर विडम्बना हिजो गाउँमा विकासका पूर्वाधार थिएनन्, जनताले निकै कष्टकर जीवनयापन गर्नुपर्ने अवस्था थियो तर अहिले गाउँमा विकास पुग्दै छ तर युवा छैनन्, वृद्धवृद्धामात्रै छन्। दैनिक २५ सय देखि तीन हजार युवा विदेशिने गरेका छन् भने दिनहुँ तीनदेखि पाँच जनताको शव आउने गर्दछ। यसरी विदेशिने युवालाई देशभित्रै सम्भावना र भविष्य छ भन्ने विश्वास दिलाउन जरुरी छ। अहिले हरेकको हातमा मोबाइल छ, उनीहरूले विश्वलाई नजिकबाट नियालिने गरेका छन्। अन्य देशको तुलनामा आफ्नो देश नहुँदा उनीहरूमा विद्रोहको भाव बढ्दो छ। यसले उनीहरूमा भन्नुभन्नु निराशा बढाउँदै गएको छ।

नयाँ पुस्तालाई स्वदेशभित्रै बसेर आफ्नो भाग्य, सुखद भविष्य र समृद्ध जीवनका सम्भावनाहरू गणतन्त्रले दिनुपर्छ। निरपेक्ष गरिवीको रेखामुनिका उपेक्षित र सिमान्तकृत समुदायलाई सामाजिक न्याय र सुरक्षाको प्रत्याभूति, आयको सुनिश्चितता नदिएसम्म भौतिक विकासले मानिसलाई सन्तुष्ट दिन सक्दैन। अनिर्वाचित रूपमा युवाशक्ति, प्रतिभा र बौद्धिक पलायन हुनुको वास्तविक कारण यही हो। यसको निराकरण र रोकथाम जनताको समृद्धि र मुलुकको प्रगति नै हो। स्थिर राजनीति, उत्पादनशील अर्थनीति र प्रभावशाली सामाजिक सुरक्षा र न्याय नै जनतामा आशा र उत्साह जागृत गर्ने आधारभूत उपाय हो।

संसदीय व्यवस्था समावेशी व्यवस्था रहेको र सबैको प्रतिनिधित्व गर्ने राम्रो र उपयोगी व्यवस्था भए पनि स्थायित्व र स्थिरताका निमित्त सफल हुन सकेन। सत्ता टिकाउनुकै लागि सम्पूर्ण समय खर्चिनुपर्दा प्रधानमन्त्रीले काम गर्न नै सक्दैन। यस्तो अस्थिर राजनीतिक अवस्थामा समृद्धि आउन सक्दैन, भ्रष्टाचार निवारण हुनै सक्दैन। अहिले आमजनता व्यवस्थासँग नभएर अवस्थासँग असन्तुष्ट छन्। शासकीय दुरुपयोगबाट आजित भएका छन्।

गणतन्त्रले देशमा धेरै उपलब्धि भएको छ। जनतामा चेतनाको स्तर वृद्धि भएको छ। सञ्चार, यातायात, सडकलगायतका पूर्वाधारका क्षेत्रमा विकास भएको छ। २०४७ सालदेखि नै थालनी भएको विकासको लहर गणतन्त्रसम्म आइपुग्दा धेरै अनुभूति गर्न सकिन्छ। यस अवधिमा विदेशी लगानी, निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन भएको छ। तर विडम्बना हिजो गाउँमा विकासका पूर्वाधार थिएनन्, जनताले निकै कष्टकर जीवनयापन गर्नुपर्ने अवस्था थियो तर अहिले गाउँमा विकास पुग्दै छ तर युवा छैनन्, वृद्धवृद्धामात्रै छन्। दैनिक २५ सय देखि तीन हजार युवा विदेशिने गरेका छन् भने दिनहुँ तीनदेखि पाँच जनताको शव आउने गर्दछ। यसरी विदेशिने युवालाई देशभित्रै सम्भावना र भविष्य छ भन्ने विश्वास दिलाउन जरुरी छ। अहिले हरेकको हातमा मोबाइल छ, उनीहरूले विश्वलाई नजिकबाट नियालिने गरेका छन्। अन्य देशको तुलनामा आफ्नो देश नहुँदा उनीहरूमा विद्रोहको भाव बढ्दो छ। यसले उनीहरूमा भन्नुभन्नु निराशा बढाउँदै गएको छ।

नयाँ पुस्तालाई स्वदेशभित्रै बसेर आफ्नो भाग्य, सुखद भविष्य र समृद्ध जीवनका सम्भावनाहरू गणतन्त्रले दिनुपर्छ। निरपेक्ष गरिवीको रेखामुनिका उपेक्षित र सिमान्तकृत समुदायलाई सामाजिक न्याय र सुरक्षाको प्रत्याभूति, आयको सुनिश्चितता नदिएसम्म भौतिक विकासले मानिसलाई सन्तुष्ट दिन सक्दैन। अनिर्वाचित रूपमा युवाशक्ति, प्रतिभा र बौद्धिक पलायन हुनुको वास्तविक कारण यही हो। यसको निराकरण र रोकथाम जनताको समृद्धि र मुलुकको प्रगति नै हो। स्थिर राजनीति, उत्पादनशील अर्थनीति र प्रभावशाली सामाजिक सुरक्षा र न्याय नै जनतामा आशा र उत्साह जागृत गर्ने आधारभूत उपाय हो।

अबको बाटो

विगतका अनुभवलाई विश्लेषण गरी संविधानमा रहेका केही अस्पष्ट व्यवस्थालाई परिवर्तन गर्नुपर्ने अवस्था आएको छ। अहिलेको विकृति र जनगुनासालाई हेर्दा संविधानमा देखिएका कतिपय व्यवस्था फेर्नुपर्ने देखिएको छ। यो हामीले नै बनाएको संविधान भएकोले यसप्रति गुनासाहरू आउन थाले भने सोच्नुपर्छ। यसका लागि सबै शक्ति एकै ठाउँमा जोडिनुको विकल्प छैन। २०४७ पछिको भ्रष्टाचारको निष्पक्ष छानबिन गरी देपीउपर कानुनी कारवाहीका लागि प्रधानन्यायाधीशको नेतृत्वमा भ्रष्टाचार विरोधी अभियानमा संलग्न अर्थात् सत्ता र शक्तिले चिनेको नभई जनताले चिनेका भर परेका व्यक्तित्वहरू सामिलित उच्चस्तरीय अधिकार सम्पन्न आयोग गठन गरी निष्पक्ष छानबिन प्रक्रिया प्रारम्भ भए जनतामा आशा पलाउन सक्छ। सबै राजनीतिक पार्टीहरूले यसमा सहमत बन्नुपर्छ। जो यसमा असहमत हुन्छ, ऊ नै भ्रष्टाचारको संरक्षक वा सहजकर्ता भनेर जनताले चिन्ने छन्। सर्वसाधारणका गुनासा जसरी आउने गर्छन् त्यसैका आधारमा संविधानमा भएका गल्ती कमजोरीलाई सच्याउँदै र परिवर्तन गर्दै जानुपर्ने हुन्छ।

हाम्रो निर्वाचन प्रणाली खर्चिलो छ। समानुपातिक निर्वाचन व्यवस्थाले संसदमा कुनै दलले बहुमत ल्याउन नसकेको अवस्था ल्याएको छ। समानुपातिक जस्तो अस्थिरतामा आधारित प्रणाली र अहिले देखिएको सम्पूर्ण अस्थिरताका कारण पक्षको रूपमा रहेको पद्धतिको खारेजी अनिवार्य छ। सही अर्थमा समानुपातिक निर्वाचनको प्रयोग गर्न सकिएको छैन, यसले केवल नेतालाई चाकडी गर्ने, बक्सिस चढाउने र आर्थिक चलखेल गर्नेहरूकै वाहुल्य भयो। यदि समानुपातिक व्यवस्था राख्ने नै हो भने राष्ट्रिय सभालाई सो अनुरूप संरचना बनाउन सकिन्छ वा निर्वाचन क्षेत्र तोक्नु आवश्यक छ। त्यसैले समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली अस्थिरतामा आधारित प्रणाली रहेको देखिएकाले सम्पूर्ण अस्थिरताका कारण पक्षहरूलाई हटाएर नयाँ बाटो दिनुपर्छ। आर्थिकरूपले अमूलरूपले सुचारु गर्ने प्रतिबद्धताको खाँचो छ। यो संसदले संविधान संशोधन गर्न सकेन भने त्यसबाट आउने विकल्प देश, जनता र लोकतन्त्रको प्रतिकूल र गम्भीर दुष्परिणाम हुनसक्छ।

मुलुकमा देखिएको राजनीतिक अस्थिरता अन्त्यका लागि प्रत्यक्ष निर्वाचित प्रधानमन्त्रीको व्यवस्थातिर सोच्नु जरुरी भएको छ। संविधान संशोधनमाफत यस विषयमा प्रमुख राजनीतिक पार्टीहरूबीच समान धारणा बन्नु जरुरी छ। तर अहिले जसरी प्रमुख राजनीतिक पार्टीहरूबीच वेमेल देखिन्छ त्यसबाट लोकतन्त्र र संविधान हार्दै छ। एकले अर्कोलाई हिलो छ्यापने होइन, वस्तुगतरूपमा चिन्तन र विश्लेषणको आवश्यकता छ। यो नै अहिलेको राष्ट्रिय आवश्यकता हो।

राज्यशांतिभन्दा जनशांति बलियो र निर्णायक हुन्छ। जनताको आक्रोश गणतन्त्रमाथि होइन अवस्था र प्रवृत्तिका विरुद्ध हो। लोकतन्त्र भनेको पद्धतिमात्र होइन, प्रक्रिया हो। प्रक्रियामात्र पनि होइन, प्रवृत्ति र व्यवहार हो। पद्धतिको रटान दिएर मात्र हुँदैन, प्रक्रिया पनि कानुनसम्मत हुन जरुरी हुन्छ। जनताले गणतन्त्रमाफत प्राप्त गर्न खोजेका अपेक्षा पाउन सके भनेमात्रै आशा जगाउन सक्छ। टुटेको आशालाई विश्वासमा परिणत गर्न नवीन सोच राख्नुपर्छ। गणतन्त्र दिवसले यही प्रेरणा दिओस् भन्ने कामना गर्दछ।

(नेपाली कांग्रेसका नेता केसीसँग राससले गरेको कुराकानीमा आधारित)

पत्र-मञ्जुषा

स्कूल बसको ब्रह्मलुट : अभिभावकसँग असुल्ने, कर नतिर्ने

रातो प्लेटको बस र भ्यान छुटाएपछि रातो बाटोमा गुडिरेको देखिन्छ। रातो प्लेट भनेची निजी प्लेटको सवारी। तर, त्यस्ता सवारी अधिकांश नाजुक अवस्थाका छन्। थोत्रा भइसकेका ती सवारीको अगाडिको सिंसा फुटेको हुन्छ। बीच भागमा पनि सिंसा हुँदैन। धुँवाको मुल्लो फाँचकैरि हिँडिरहेको हुन्छ। भट्टु हेर्दा ती गाडी ३० देखि ३५ वर्ष पुरानो जस्तो देखिन्छ। रातो प्लेटका बस र भ्यान निजी शैक्षिक संस्थामा सञ्चालनमा छन्। निजी स्कूलले विद्यार्थी 'पिक एण्ड ड्रप' का लागि सवारीको व्यवस्था गरेको छ। यद्यपि, शैक्षिक संस्थामा चल्ने सवारीसाधनहरू निकै पुराना छन्। यस्ता थोत्रा गाडीमा टन्ट विद्यार्थी हालेर घरबाट विद्यालयसम्म ल्याउन र लैजाने काम भइरहेको छ। निजी विद्यालयमा पढ्ने विद्यार्थीका अभिभावक दिनहुँ छोराछोरीलाई बस स्टपसम्म पुऱ्याउन जान्छन्। आफ्नो सन्तानलाई भोला भारी भएको अभिभावकलाई महसुस हुन्छ तर गाडीको अवस्था उनीहरूले ह्याल राख्दैनन्। आफ्ना सन्तान चढ्ने बस कति वर्ष पुरानो ? यो अभिभावकलाई थाहा छैन। यता, ट्राफिक प्रहरीले पनि विद्यार्थी बोक्ने बसको बिलबुक चेकजाँच गर्दैन। स्कूलको बस भनेपछि खुईका खुई जान दिन्छ। उपत्यकाभित्र होस् या बाहिर, अहिले अधिकांश स्कूलको बसमै चढेर पढ्न जान्छन्। बसबाट जाने क्रममा दुर्घटना भएर विद्यार्थीको

ज्यान गएको धेरै घटना छन्। २०७१ भदौ १९ गतेको मन्त्रिपरिषद्को बैठकले २० वर्ष पुगेका भाडाको गाडी हटाउने निर्णय गरेको छ। सो निर्णय सोही वर्षको फागुन १८ गते राजपत्रमा प्रकाशित भएको छ। भाडाको गाडी १९ वर्ष छ महिना चलाएपछि यातायात व्यवसायले सो गाडीको लगतकट्टा गरेर निजी प्लेटमा दर्ता गरिरेका छन्। भाडाको गाडीको लगतकट्टा गरेर निजी प्लेटमा दर्ता नगर्नु भनेर सरोकारवाला निकायले यातायात व्यवस्था कार्यालयलाई परिपत्र गरेको छैन। निजी शैक्षिक संस्थाको अगाडि संघ र प्रदेशकै यातायात मन्त्रालय निरीह देखिएको छ। यस्ता बसले गर्दा दुर्घटनाका साथै ट्राफिक जाम बढेको छ।

विद्यार्थीका अभिभावकले आफ्ना सन्तान गाडीमाफत विद्यालय पठाएको छुट्टै पैसा तिर्दै आएका छन्। कतिपय स्कूलले गाडीको सुविधा निःशुल्क भन्छ, तर अन्य शीर्षकमा जोड्छ। अभिभावकले मासिक हजारौं रूपैयाँ गाडी भाडावापत तिर्दिरेका छन्। तर, सन्तान भने थोत्रा गाडीमा भण्डिएर, कोँचिएर पढ्न जान्छन्।

स्कूलको बस र भ्यान चलाउने चालक-सहचालकलाई राति खाएको जाँडले बिहानसम्म छोडेको हुँदैन। भुमिम्पकै अवस्थामा उनीहरू गाडी चलाउन जान्छन्। मापस चेकजाँचमा धेरै विद्यालयका चालक र सहचालकहरू पनि कारवाहीमा पर्ने गरेका छन्। कतिपय चालक त

लाइसेन्सविने गाडी हुँदाइरहेका हुन्छन्। रातो प्लेटको गाडीले विद्यार्थी बोकेर आम्दानी गरिरेको छ, तर राज्यलाई तिर्नुपर्ने कर भने तिरेको छैन। न गाडीको विमा गरेको पाइन्छ न विद्यार्थीको। यस्ता सवारीले न स्ट परामिटको पैसा तिर्छे न जाँचपासको। प्रदूषण चेकजाँच पनि गरिँदैन। न घरेलु र कम्पनीमा गएर पञ्जीकरण नै हुन्छ। एउटा गाडीमा १० लाखदेखि ५० लाख रूपैयाँसम्म लगानी गरिएको हुन्छ। तर, राज्यले त्यसको राजस्व पाउँदैन। एउटा बसबाट स्कूलले मासिक लाखौं आम्दानी गर्दछ, यसवापत पनि राज्य शून्य छ। विद्यार्थीले थोत्रा गाडी चढ्नुपरेको छ, अभिभावकले महँगो। कमाउनेचाहिँ स्कूलमात्रै।

अहिले जति पनि स्कूल बस सञ्चालनमा छन्, ती सबै पेट्रोल डिजेलबाट चल्छ। नेपाल आयल निगमले पेट्रोल डिजेलको मूल्य घटाए-बढाएसँगै प्रदेशको श्रम, रोजगार तथा यातायात मन्त्रालय र यातायात व्यवस्था विभागले नयाँ भाडादर निर्धारण गर्दछ। सरकारले तोकिएकोभन्दा बढी भाडा लिएमा ट्राफिक र विभागले त्यस्ता सवारी चालकलाई कारवाही गर्छ।

तर, विद्यार्थी बोक्ने गाडीको भाडा निर्धारण गर्न कुनै निकायले चासो देखाएका छैनन्। शिक्षा विभाग, यातायात व्यवस्था विभाग, स्थानीय सरकारले भाडा निर्धारणमा चासो देखाएको छैन। जसका कारण प्रिन्सिपलको जिब्रोले गाडी भाडा निर्धारण गर्दै आएको छ। उसले जति भन्यो, अभिभावकले त्यति नै तिर्नुपर्छ।

मनन्योग्य

चाणक्य नीति

राजा तन्द । तिमीलाई यो पनि थाहा छैन, मगध एउटा दन्दनाएको ज्वालामुखी भइरहेछ। कहिले ज्वालामुखी फुट्छ। जुन राजाका हात युद्धमा शत्रुको शिर काट्नमा प्रयोग हुन्छ त्यही हात नर्तकी, वेश्या, कामिनीका साथ मोजमस्तीमा लागिरेरहन्छन्। हेर नन्द । राजाको शरीर प्रजामा अपंग हुन्छ, तर म देख्छु राजा सुरा सुन्दरीमा समर्पित छ। जुन राजालाई वाहिरी देशको ज्ञान छैन त्यो ज्ञान चाकडी र चाप्लुसीवादले निकम्मा बनाएको छ। त्यस्ता राजाले आफ्नो राज्यमा के भएको चाल पाउँदैन।

छिमेकी राज्यसहित विदेशीको गिद्धेदृष्टि मगधमा छ, तर राजालाई भोगविलासले त्यो जान्ने फुर्सद कहाँ छ ? सभामा बसेका सबैले धी ब्रह्मणलाई आश्चर्यचकित भई हेरिरे। यस्तो कुरा राजा, नन्द र महामात्य राक्षसका सामुमा अगाडि भन्न सके दुःसाहस सपनामा पनि उनीहरू गर्न सक्दैनथे।

नन्दका कान सुन्दरीका मीठो स्वर दरवारिया चापलुसी चाटुकारिता सुन्नमा व्यस्त हुन्थे, तर चाणक्यका सिसाजस्तो गड्ढे कुरा सुनी रिसले तमतमाउँदै पूरै कडकर राजा नन्दले भने- 'यो मूर्ख ब्रह्मणलाई यहाँ कसले ल्यायो ? यसको यो दरवारमा प्रवेश गर्न साहस कसरी भयो ?' कुरा यसरी विगिएको देखी अमात्य शकटार खडा धमई भन्न लागे 'महाराज, क्षमा चाहन्छु, मैले त तक्षशिलाका मार्तण्ड विद्वान् व्यक्तित्वलाई दरवारमा ल्याएको हुँ, यी विष्णुगणत हुन्। जसका बुद्धिको चर्चा देश-विदेशमा टाढा-टाढासम्म छ। जसको अर्थशास्त्र विश्वप्रसिद्ध छ र अन्य विषयमा पनि त्यस्तै राजनीतिक प्रकाण्ड विद्वान्। राजा नन्दले चाणक्यपछि फर्केर उपहास गर्दै भने यो शक्तिहीनजस्तो कुरूप व्यक्ति पनि प्रकाण्ड विद्वान मार्तण्ड विद्वान किन ?

जानकारी

अब यस दैनिकले हरेक दिन पत्र-मञ्जुषा स्तम्भ सुरु गरेकाले पाठक वर्गहरूले आफूले चाहेको विषय वस्तु, सरकारी निकायको काम कारबाही वा पत्रिकाका सतृपेष्ण मधुको समाचारका बारेमा पत्र लेख्नु मधुमा त्यसलाई जस्ताको त्यस्तै प्रकाशन हुने जानकारी जराइन्छ। सं.

prabhabdailynews@gmail.com
facebook.com/prabhab online

चलचित्र 'जन्ते बाख्रो'को मुख्य भूमिकामा अभिनेता सौगात मल्ल अनुबन्धित भएका छन्। मंगलबार निर्माण टिमले चलचित्रमा सौगात मल्ल अनुबन्धित भएको जानकारी गराएका हुन्। सिमोस सुनुवारको निर्देशनमा तयार हुन लागेको यो चलचित्रको केही समय अघि निर्माण घोषणा गरिएको थियो। 'जन्ते बाख्रो' निर्माण घोषणा गर्दा चलचित्रमा कोको कलाकार रहने भन्ने बारे निर्माण टिमले जानकारी गराएका थिएनन्। यो चलचित्रमा सिमोस र सौगातले तेश्रो पटक सहकार्य गर्दैछन्।

बुधबार १६, जेठ २०८१ (Wednesday, May 29, 2024)

नेपाली चलचित्र क्षेत्रको नाम 'सिनेमाण्डु' राखिने

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- नेपाली चलचित्र क्षेत्रको नाम 'सिनेमाण्डु' राखिने भएको छ। चलचित्र विकास बोर्डमा सोमबार बसेको चलचित्र सम्बद्ध संस्थाले सर्वसम्मत रूपमा उद्योगको नाम 'सिनेमाण्डु' राखेको नेपाल चलचित्र निर्माता संघका अध्यक्ष नवल खड्काले बताए। 'छलफलमा तीनवटा नाम आएको थियो। तर 'सिनेमाण्डु' भन्ने सर्वसहमत भयो, खड्काले भने, 'असोज १५ लाई राष्ट्रिय दिवसको रूपमा मनाउने निर्णय भयो।' छलफलमा 'सिनेमाण्डु' नामाकरणबारे सहमति जुटेको र बोर्डको बैठक छिट्टै डाकेर त्यसलाई अनुमोदन गर्ने

तयारीमा बोर्ड जुटेको छ। नामाकरणबारेको सहमतिमा सहभागी संस्थाका प्रतिनिधिहरूले हस्ताक्षर गरेका छन्। बैठकमा चलचित्र निर्माता संघ, चलचित्र संघ, आदिवासी चलचित्र संघ लगायत थुप्रै संघसंस्थाको प्रतिनिधिको सहभागिता रहेको थियो। नाम अब सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयमा पठाइने छ। मन्त्रालयले यो नामलाई मन्त्रपरिषद् बैठकमा पेश गर्नेछ। मन्त्रपरिषद् बैठकले अनुमोदन गरेपछि आधिकारिक रूपमा नेपाली फिल्म क्षेत्रको नाम 'सिनेमाण्डु' हुनेछ। यसअघि चलचित्र क्षेत्रलाई कलित उड भनिँदै आएको छ। मन्त्रपरिषद्बाट पास भएपछि भने 'सिनेमाण्डु' भन्नु पर्नेछ।

बजेटमा कला र साहित्य

फिल्म स्टुडियो निर्माणदेखि प्रतिलिपि अधिकार संरक्षणसम्म

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- सरकारले काभ्रेको बनेपामा चलचित्र छायांकनका लागि स्टुडियो निर्माण कार्य सुरु हुने भएको छ। मंगलबार अर्थमन्त्री वर्षमान पुनले संघीय संसदको दुवै सदनमा आगामी आर्थिक वर्षका लागि बजेट प्रस्तुत गर्दै बनेपामा चलचित्र छायांकनका लागि स्टुडियो निर्माण कार्य सुरु हुने बताएका हुन्। बजेटमा अर्थमन्त्री पुनले दोलखा चलचित्र नगरी निर्माणका लागि निजी तथा साभेदारी अभियान समेत अगाडि बढाउने बताएका छन्। बनेपामा स्टुडियो बनाउन हालै जिल्ला वन कार्यालयले चलचित्र विकास बोर्डलाई जग्गाको स्वामित्व प्रदान गरेको थियो। गत वर्षको बजेटमा पनि सरकारले काभ्रेको बनेपामा बन्ने स्टुडियो र दोलखाको फिल्म सिटी सम्बोधन गरेको थियो। त्यस्तै यस वर्षको बजेटमा सरकारले भाषा, साहित्य, दर्शन, संस्कृति, कला, सङ्गीत,

नाट्यलगायतका अमूर्त सांस्कृतिक क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धन गर्ने समेत बताएको छ। बजेटमा प्रतिलिपि अधिकारको संरक्षण र नियमन समेत उल्लेख गरिएको छ। त्यसैगरी काभ्रेको बनेपामा चलचित्र छायांकनका लागि स्टुडियो निर्माण कार्य सुरु हुने भएको छ। मंगलबार अर्थमन्त्री वर्षमान पुनले संघीय संसदको दुवै सदनमा आगामी आर्थिक वर्षका लागि बजेट प्रस्तुत गर्दै बनेपामा चलचित्र छायांकनका लागि स्टुडियो निर्माण कार्य सुरु हुने बताएका हुन्। अर्थमन्त्री पुनले दोलखा चलचित्र नगरी निर्माणका लागि निजी तथा साभेदारी अभियान समेत अगाडि बढाउने बताएका छन्।

डा. रिजाललाई 'अमर भावना सम्मान'

काठमाडौं (प्रस)- विशिष्ट गीतकार डा. भोला रिजाललाई 'अमर भावना राष्ट्रिय स्रष्टा सम्मान-२०८०' प्रदान गरिएको छ। गीतकार सङ्घ नेपालले १५औँ स्थापना दिवसको अवसर पारेर सोमबार आयोजना गरेको 'राष्ट्रिय स्रष्टा सम्मान एवं पुरस्कार वितरण कार्यक्रम-२०८०' मा उक्त सम्मान प्रदान गरिएको हो। कार्यक्रममा संस्कृति, तथा नागरिक उड्डयन मन्त्री हित बहादुर तामाङले डा. रिजाललाई एक लाख ५१ हजार रूपैयाँ सहित माला र ताम्रपत्रद्वारा सम्मान अर्पण गरे।

त्यसैगरी कार्यक्रममा मैथिली गीतकार अशोक दत्तलाई २५,२५२ नगद राशि सहित विष्णु मनसरा मातृभाषा

२०८०' प्रदान गरियो। सोही समारोहमा अमेरिकामा कार्यरत पद्मा लिखा मगरलाई १५ हजार राशिसहितको 'वर्ष डायस्पोरा गीतकार सम्मान' प्रदान गरियो। कार्यक्रममा 'भैरवनाथ रिमाल (कदम) वर्ष गीत पुरस्कार पुरस्कार-२०८०' मा छनौटमा परेका १० गीत मध्येबाट दुई गीत पुरस्कृत भए। मदनमावो लिखित 'आमा' र विष्णु भण्डारी लिखित 'चाहना हो तिमि मेरो' पुरस्कृत भएका हुन्। मावो र भण्डारी जन्मी २८ हजार पाँच सय रूपैयाँसहित पुरस्कृत भएका हुन्। गीतकार संघमा आवद्ध सदस्यहरूले २०८० सालका लागि दर्ता भई छनौटमा परेका १० गीतबाट यी दुई गीत उत्कृष्ट भएका हुन्।

'ईश्वर'को नयाँ पोस्टर सार्वजनिक

काठमाडौं (प्रस)- राजु गिरीको निर्देशनमा तयार भएको फिल्म 'ईश्वर'को नयाँ पोस्टर सार्वजनिक भएको छ। सार्वजनिक पोस्टरमा फिल्मका कलाकारद्वय पृथ्वीराज प्रसाई र अनु शाह फिचर्ड छन्। ताललाई पृष्ठभूमिमा राखेर बनाइएको पोस्टरमा पृथ्वी र अनुलाई रोमान्टिक भावमा देख्न सकिन्छ। रोमान्टिक भावमा साइकललाई पनि देखाइएको छ। दिव्या कंगना फिल्मको ब्यानरमा निर्माण भएको फिल्ममा राजु गिरीको निर्देशन तथा हरिवहादुर थापाको निर्माण छ। फिल्ममा भोजराज देवकोटाको

पटकथा तथा संवाद छ। निर्देशक राजुका अनुसार केही दिनअघि पोखरामा फिल्मको प्रिमियर गरिएको थियो। 'फिल्म हेरेका अधिकांश दर्शकका आँखा रसाएका थिए। उनीहरू फिल्मका हरेक दृश्यमा भावुक बनेका देखिन्छन्', निर्देशक गिरीले भने। लक्ष्मी कुँवर थापाको प्रस्तुतिमा निर्माण भएको फिल्ममा ध्रुव थापा, पृथ्वीराज प्रसाई, अनु शाह, सुनिल थापा, सविन बास्तोला, माओत्से गुरुङ, शिशिर बास्देले, ध्रुव थापा, रविन्द्र भ्ना, बुद्धि तामाङ, कृष्ण गुरुङ, गीता

अधिकारीलगायतको अभिनय छ। यहि फिल्मबाट अभिनेत्री अनु शाहले ५ वर्षपछि अभिनयमा कमब्याक गरेकी हुन्। उनको पछिल्लो प्रदर्शनमा आएको फिल्म 'पसिना' हो। फिल्ममा अर्जुन पोखरेल, राजेन्द्र बजगाई र वीपी बाग्लेको संगीत, कविराज गहतराज, देवेन्द्र पाण्डे र सुरेश पाण्डेको कोरियोग्राफी रहेको छ। फिल्ममा रामेश्वर हुँमागाईको छायांकन र देव महर्जनको द्रष्टृ निर्देशन रहेको छ। फिल्मको वितरणको आरआर फिल्मसले गर्दैछ। फिल्म साउन ११ मा रिलिज हुँदैछ।

रंगशाला

बजेटमा खेलकुद

खेलकुद मन्त्रालयलाई साढे तीन अर्ब विनियोजन

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- सरकारले युवा तथा खेलकुद मन्त्रालयका लागि रु तीन अर्ब ५० करोड रकम विनियोजन गरेको छ। अर्थमन्त्री वर्षमान पुनले संसदको संयुक्त बैठकमा आगामी आर्थिक वर्षको बजेट प्रस्तुत गर्दै उनले उक्त रकम विनियोजन गरेको बताएका हुन्। उक्त रकम अधिल्लो आर्थिक वर्षको तुलनामा यसपटक बृद्धि भएको हो। सरकारले युवा तथा खेलकुद मन्त्रालयलाई अधिल्लो वर्ष रु दुई अर्ब ८७ करोड ५९ लाख बजेट छुट्याइएको थियो। आगामी आर्थिक वर्षमा अन्तर्राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगितामा उत्कृष्ट नतिजा

भिन्त्र्याउनका लागि राष्ट्रिय टिमको तयारीका साथै खेलाडीलाई प्रोत्साहन गरिने सरकारको योजना रहेको छ। यसैगरी, सरकारले आगामी आर्थिक वर्षमा विभिन्न विद्याका ८० वटा राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिताको आयोजना गर्ने लक्ष्य लिएको छ भने सुर्खेतमा आयोजना हुने दशौँ राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिताको लागि रु ६० करोड विनियोजन गरेको छ। नेपालको मौलिक खेल एवं परम्परागत घोडाचढी, डण्डीबियो, बागचाललगायत खेलको प्रवर्द्धन गर्ने, आधुनिक प्रविधियुक्त ई-स्पोर्टसको अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगिता आयोजना गर्ने, काठमाडौंको मूलपानी क्रिकेट रंगशाला र विराटनगरको गिरिजाप्रसाद कोइराला

त्रिवि क्रिकेट मैदानको स्तरोन्नति गरिने

काठमाडौं (प्रस)- अर्थमन्त्री वर्षमान पुनले खेल क्षेत्रको पूर्वाधार विकासका लागि एक अर्ब ३० करोड बजेट छुट्याएको घोषणा गरेका छन्। मंगलबार आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सार्वजनिक गर्दै अर्थमन्त्री पुनले खेल क्षेत्रको पूर्वाधार विकासको लागि एक अर्ब ३० करोड बजेट छुट्याएको घोषणा गरेका हुन्। उनले त्रिवि क्रिकेट मैदानको स्तर उन्नति गरिने बताए। साथै गौतम बुद्ध रंगशालालाई प्रदेश र स्थानीय तहको सहकार्यमा निर्माण गरिने बताए। त्यस्तै उनले खेलकुद मन्त्रालयका लागि ३ अर्ब ५० करोड बजेट विनियोजन गरेको बताए।

सहिद स्मारक 'सी' डिभिजन

शीर्ष स्थानमा फर्कियो बागमती

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- खेल सकिन केही सेकेन्ड बाँकी रहँदा राज भूपालले गोल गरेसँगै बागमती युथ क्लबले सहिद स्मारक 'सी' डिभिजन लिगको अंक तालिकाको शीर्ष स्थानमा फर्किएको छ। सातदोबाटोस्थित एन्फा कम्प्लेक्समा मंगलबार सम्पन्न खेलमा बागमतीले समाज कल्याण खेलकुद केन्द्रलाई २-१ गोलले पराजित गरेको हो।

जितसँगै बागमतीले १० खेलमा २३ अंक जोडेको छ। पराजित समाज कल्याण समान खेलबाट १६ अंकका साथ चौथो स्थानमा छ। बागमतीको जितमा सिर्जनराज गौतम र राज भुसायलले गोल गरे। समाज कल्याणका रोशन क्षेत्रीले गोल फर्काए। खेलको तेस्रो मिनेटमै सिर्जनको गोलबाट बागमतीले शुरूआती लिएको थियो। तर, खेलको ३४औँ मिनेटमा समाज कल्याण खेलमा फर्कियो। अतिरिक्त समयको आठौँ मिनेटमा बागमतीका राजले

गोल गरे। उनले सच्चु गुरुङले मध्यभागबाट फ्रिकिकमाफत प्रहार गरेको बललाई गोल लाइननजिक रहेका राजले गोलमा परिणत गरे। योसँगै बागमतीले ३ अंक हात पार्यो।

बराबरीमा रोकिए सामाजिक र महावीर

सहिद स्मारक 'सी' डिभिजन लिगमा सामाजिक युथ क्लब र महावीर क्लब बराबरीमा रोकिएका छन्। सातदोबाटोस्थित

एन्फा कम्प्लेक्समा मंगलबार सम्पन्न खेलमा दुइ टोलीले १-१ गोलको बराबरी खेलेका हुन्। खेलको ३८औँ मिनेटमा सुवास गोलेले गोल गर्दै सामाजिकलाई सुरुआती अग्रता दिलाए। तर, ७८औँ मिनेटमा अमनराज भक्तले गर्दै महावीरलाई १ अंक दिलाए। बराबरीसँगै १० खेल खेलेको सामाजिक १३ अंकसहित आठौँ स्थानमा छ। महावीर भने १० अंकका साथ ११औँ स्थानमा छ।

फुलबारीसँग एलिट पराजित

प्रभाव संवाददाता

विराटनगर- प्रथम कोशी प्रदेश दिवा रात्रीकालीन टी-१० क्रिकेट प्रतियोगितामा विराटनगरको फुलबारी क्रिकेट क्लबसँग एलिट क्रिकेट क्लब पराजित भएको छ। विराटनगर - ६ स्थित एमविजे क्रिकेट मैदानमा मंगलबारको दोस्रो खेलमा एलिट क्रिकेट क्लबलाई १० विकेटले हराउँदै फुलबारी विजय भएको हो। जितसँगै फुलबारिले २ अंक जोडेको छ।

एलिटले दिएको ९९ रनको लक्ष्य फुलबारिले ५५ ओभरमा विना क्षति पूरा गर्यो। फुलबारीका ओपन आलोक मञ्जयले अर्धशतक १५ बलमा ४८ रन बनाए। उनले ७ छक्का र १ चौका प्रहार गरे। उनी खेलको प्लेअर अफ द म्याच घोषित भए। खण्डक वोहराले २० बलमा ४८ रनको योगदान दिए। उनले ४ छक्का र ५

चौका हिकोए। त्यसअघि पहिलो ब्याटिङ थालेको एलिटले निर्धातिर १० ओभरमा ३ विकेट गुमाउँदै ९८ रन बनाएको थियो। अंकित गोस्वामीले १६ बलमा ३६ रन बनाए। सुशान्त मिश्रले १४

बलमा २४ रन पारी खेल्दा अभिषेक पल्ले १३ बलमा २० रन जोडे। फुलबारीका बलर भुवन कार्की, दिपक राज र एमडी कैफले समान १-१ विकेट लिए।

आव २०८१/८२ को बजेट

ऊर्जाका ठूला आयोजना प्राथमिकतामा

कूल जडित क्षमता चार हजार ५०० मेगावाट पुऱ्याइने

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- आगामी आर्थिक वर्षमा मुलुकको राष्ट्रिय प्रणालीमा चार हजार पाँच सय मेगावाट बराबरको विजुली उपलब्ध हुने प्रक्षेपण गरिएको छ। अर्थमन्त्री वर्षमान पुनले संघीय संसदमा पेश भएको आर्थिक वर्षमा नौ सय मेगावाट विजुली थप हुने सरकारले उल्लेख गरिएको हो। ऊर्जा क्षेत्रलाई विशेष प्राथमिकतामा राख्दै कूल जडित क्षमता बढ्ने बजेटमा उल्लेख छ।

हाल प्रतिव्यक्ति विद्युत् खपत क्षमता तीन सय ८० किलोवाटबाट बढाएर चार सय ५० किलोवाट बराबर पुग्ने छ। यस्तै, आगामी आर्थिक वर्षदेखि नेपालको विजुली बंगलादेश पुऱ्याइने छ। भारतमा मात्रै निकासी भइरहेको विजुली बंगलादेश पुगेपछि नेपालको विजुली क्षेत्रीय बजारमा प्रवेश गर्नेछ। यस्तै, सुख्खायामको मागलाई सम्बोधन गर्ने लक्ष्यका साथ सरकारले जलाशययुक्त आयोजना निर्माणलाई पनि विशेष प्राथमिकतामा राखेको छ। निर्माणमा जान ठिक रहेको एक हजार दुई सय मेगावाट क्षमताको बूढीगण्डकी जलविद्युत् आयोजनाको निर्माण सुरु गर्ने छ। सो आयोजना निर्माणका लागि वित्तीय स्रोतको सुनिश्चितताका लागि दुई वटा ढाँचा प्रस्ताव गरिसकिएको छ।

जलाशययुक्त आयोजनाको बाँध र विद्युत् गृह छुट्टाछुट्टै निर्माण गर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था गरिने बजेटमा व्यवस्था गरिएको छ। यस्तै, ६३५ मेगावाट क्षमताको दुधकोशी, चार सय १७ मेगावाट क्षमताको नलगाड जलविद्युत् आयोजना निर्माण सुरु गर्ने व्यवस्था बजेटमा गरिएको छ। यस्तै, दुई सय ८० मेगावाट क्षमताको नौमुरे जलविद्युत् आयोजनाको समेत निर्माण सुरु गर्ने सरकारले लक्ष्य निर्धारण गरेको छ।

सरकारले वैदेशिक रोजगारीमा रहेका नागरिकको

१६ लाख विदेशी पर्यटक पुऱ्याउने लक्ष्य

काठमाडौं (प्रस)- सरकारले आगामी वर्ष १६ लाख विदेशी पर्यटक भित्र्याउने घोषणा गरेको छ। संघीय संसदको दुवै सदनको संयुक्त बैठकमा अर्थमन्त्री वर्षमान पुनले प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को बजेटमा यस्तो घोषणा गरिएको हो।

नेपाल पर्यटन बोर्डको तथ्यांकअनुसार सन् २०२३ मा १० लाख सन् २०२३ मा अघिल्लो वर्ष सन् २०२३ मा १० लाख १४ हजार आठ सय ८२ विदेशी पर्यटकले नेपाल भ्रमण गरेका छन्। यससँगै उक्त वर्ष १० लाख विदेशी पर्यटक भित्र्याउने सरकारको लक्ष्य पूरा भएको थियो। यद्यपि सरकारले आगामी वर्ष हालको संख्याको दोब्बर अर्थात् २० लाख पर्यटक भित्र्याउने घोषणा गरेको थियो। बजेट वक्तव्यमा भने १६ लाख पर्यटक भित्र्याउने उल्लेख गरिएको छ।

कोभिड महामारीपछि मुलुकको पर्यटन पुरानै लयमा फर्किएको छ। सन् २०२४ को सुरुआती महिनादेखि निरन्तर विदेशी पर्यटक आगमन बढि

भइरहेको छ। पछिल्लो मे महिनामा मात्रै एक लाख ११ हजार विदेशी पर्यटक नेपाल आएका छन्। महामारीपूर्व सन् २०१९ मा ११ लाख ९७ हजार ९१ जना पर्यटक नेपाल आएका थिए। तर सन् २०२० मा कोरोना महामारीका कारण विदेशी पर्यटकको संख्या ८१ प्रतिशतले कमी आई दुई लाख ३० हजार ८५ संख्यामा खुम्चिएको थियो।

संस्कृति मन्त्रालयमा ऋण्डै १२ अर्ब

सरकारले संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयका लागि ऋण्डै रु १२ अर्ब बजेट विनियोजन गरेको छ। बजेटमा पर्यटन मन्त्रालयका लागि रु ११ अर्ब ९९ करोड बजेट विनियोजन गरिएको हो।

निजगढ अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल सार्वजनिक निजी साझेदारीमा निर्माण गर्न आगामी आर्थिक वर्षभित्र लगानीको ढाँचा र पूर्वतयारीको काम सम्पन्न गर्ने बजेटमा समेटिएको छ।

जलविद्युत् आयोजनाको लगानी ढाँचा निर्धारण गरी निर्माणका लागि आवश्यक प्रक्रिया सुरु गरिनेछ। त्यस्तै, १० हजार आठ सय मेगावाट क्षमताको कर्णाली चिसापानी जलविद्युत् आयोजनाको विस्तृत अध्ययनसहित इन्जिनियरिङ डिजाइनको कार्य सुरु गर्ने प्रबन्ध बजेटमा गरिएको छ।

सन् २०४५ भित्र शून्य कार्बन उत्सर्जनको लक्ष्य हासिल गर्न परम्परागत ऊर्जास्रोतलाई स्वच्छ, एवम् नवीकरणीय ऊर्जाको उपयोग र प्रवर्द्धनमा फर्कत विस्थापन गर्दै जाने लक्ष्य राखिएको छ। निजी

क्षेत्रको लगानीमा एक सय मेगावाट क्षमता बराबरको सौर ऊर्जा प्रणाली जडानका लागि आवश्यक व्यवस्था बजेटले गरेको छ। हरित हाइड्रोजनको उत्पादन, भण्डारण र प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्ने सरकारको नीति छ। ढल्केबर इनरुवा प्रसारण लाइन, बाह्रविसे खिस्तीलप्सीफेदी चार सय केभी क्षमताको प्रसारण लाइन निर्माण सम्पन्न गरिनेछ। ती आयोजना हाल निर्माणका क्रममा छन्। सेती करिडोर, भेरी करिडोर र वूढीगण्डकी करिडोर प्रसारण लाइन निर्माण सुरु गर्ने सरकारले लक्ष्य निर्धारण गरेको छ।

न्यू बृटवल-गोरखपुर अन्तरदेशीय प्रसारण लाइनको सम्पन्न गर्ने लक्ष्य बजेटले लिएको छ। इनरुवा पूर्णिया, दोदोधारा बरेली प्रसारण लाइन निर्माणका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिएको छ। प्रसारण लाइनको राईट अफ बे'का लागि आवश्यक पर्ने जग्गा प्राप्तिका लागि जग्गाधनीलाई शेर प्रदान गर्ने व्यवस्था बजेटमा गरिएको छ। अर्थमन्त्री पुनले ऊर्जा क्षेत्रका लागि रु ५० अर्ब ७४ करोड बराबरको बजेट विनियोजन गरिएको जानकारी दिए।

बजेटमा यस्तो छ करको दर हेरफेर

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- सरकारले विभिन्न वस्तु तथा सेवाको करका दरमा हेरफेर गरेको छ। संघीय संसदको दुवै सदनको संयुक्त बैठकमा मंगलबार अर्थमन्त्री वर्षमान पुनद्वारा प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को बजेटमा उद्योगले पैठारी गर्ने कच्चा पदार्थमा लाग्ने महसुल भन्दा तयारी वस्तुको पैठारीमा लाग्ने महसुल कम्तीमा एक तह कम गरिएको छ।

स्वदेशी उद्योगलाई प्राथमिकता र प्रथम दिन औषधि, इन्डक्सन चुल्हो, धागो, हेल्मेट, अगारवती, सेनिटरी प्याड, काजु र बदाम प्रशोधन, स्प्रिङ पत्ता बनाउने उद्योग लगायतका उद्योगको कच्चा पदार्थमा लागेको पैठारी महसुल र अन्तः शुल्क घटाइएको छ। मूल्य अभिवृद्धि कर छुट दिइएका वस्तु र सेवाको सूची घटाउँदै स्वच्छ कर प्रणाली विकास गर्न र कराधार विस्तार गर्न केही वस्तुमा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट दिने व्यवस्था खारेज गरेको छ। आलु, प्याज, स्याउ लगायतका तरकारी एवं फलफूलमा लागेको मूल्य अभिवृद्धि कर खारेज गरेको छ। अर्थमन्त्री पुनले भने, 'यसबाट स्वदेशी उत्पादन संरक्षणमा टेवा पुग्ने विश्वास लिएको छु।'

मदिरा, वियर, सुर्ति र चुरोटमा लगाइएको अन्तः शुल्कको दरमा बृद्धि गरिएको छ। त्यस्तै, मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ताका लागि बस्तु र सेवाको मिश्रित कारोबारमा हाल रहेको श्रेयोहोल्डमा बृद्धि गरी तीस लाख पुऱ्याइएको छ। पेट्रोलियम पदार्थ

र कोइलाको पैठारीमा हरित कर लगाइएको छ। स्वदेशी उद्योगको संरक्षण गर्न केही तयारी वस्तुको पैठारी महसुल र अन्तःशुल्कमा बृद्धि गर्ने नीति सरकारले लिएको छ। उद्योगको कच्चा पदार्थको पैठारीमा सहूलियत लिन विभिन्न निकायको सिफारिश आवश्यक पर्ने व्यवस्थामा सुधार गरी उद्योगीलाई नै जम्मेवार बनाउने व्यवस्था मिलाउने बजेटमा उल्लेख छ। वैदेशिक पुँजी आकर्षित गर्न जनाउदै सरकारले विदेशी बैक तथा वित्तीय संस्थाबाट लिएको ऋणको व्याज भुक्तानी गर्दा लाग्ने आयाकर घटाइएको छ।

'लगानी सम्भाव्य मुलुकबाट लगानी आप्रवाह बृद्धि गर्न दोहोरो करमुक्ति सम्झौताको मोडल विकास गरिनेछ। सो नमुनाका आधारमा सम्भाव्य मुलुकसँग सम्झौता गर्न वार्ता शुरु गरिनेछ', बजेट वक्तव्यमा भनिएको छ। त्यस्तै, सूचना प्रविधि उद्योगले आफ्नो नाफा पुँजीकरण गरेमा लाग्ने लाभांश करमा छुट दिने व्यवस्था बजेटमा राखिएको छ। व्यवसायको क्षमता विस्तारका लागि पुँजी बृद्धि गरेको अवस्थामा नियन्त्रणमा परिवर्तनका कारण लाग्ने करमा सहूलियत दिने व्यवस्था पनि सरकारले ल्याएको छ। यसबाट खासगरी स्टार्ट अप र भेन्चर क्यापिटल, प्राइभेट इक्विटी फन्ड लाभान्वित हुने विश्वास लिइएको छ। अन्तर्राष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय स्तरमा गरिएका प्रतिबद्धता तथा सम्झौतावमोजिम व्यापार सहजीकरण एवं लगानी प्रवर्द्धन गर्न नयाँ भन्सार ऐन तर्जुमा गरिने

योजना सरकारले अधि सारेको छ। दैनिक एक हजार लिटर भन्दा बढी दूध उत्पादन गर्ने पशुपालन फर्म तथा उद्योगले पैठारी गर्ने स्टिल मिल्क क्यानमा लाग्दै आएको १५ प्रतिशत भन्सार महसुल घटाइ एक प्रतिशत मात्र कायम गरिएको छ।

निकासी कर्ताले विदेशी मुद्रा प्राप्तीको कागजात तत्काल पेश गर्न नसकेको अवस्था भएमा त्यस्तो कागजात पछि पेश गर्ने शर्तमा निकासी गर्न सकिने निकासी मूल्यको सीमा साविकको अमेरिकी डलर १० हजारबाट बृद्धि गरी अमेरिकी डलर २५ हजार पुऱ्याइएको छ। यसबाट खासगरी साना तथा मझौला निकासी कर्ता उद्योग लाभान्वित हुने ठानिएको छ। वनमारा, पात पतिंगरलगायत खेर जाने सामग्रीबाट बन्ने पिपेटको निकासीमा लाग्ने महसुल हटाइएको छ। अपांगता भएका व्यक्तिले पैठारी गर्ने स्कुटरमा मूल्य अभिवृद्धि कर फिर्ता दिने व्यवस्थाको सट्टा भन्सार विन्दुमा नै छुट दिने व्यवस्था बजेटमा राखिएको छ।

आन्तरिक राजस्व परिचालन रणनीति तर्जुमा गरी लागू गर्ने, छैटौँ चरणको भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण योजनावमोजिम भन्सार प्रशासन सुधार गर्ने, राजस्व प्रशासनको विभागीय प्रमुखमा पदस्थापन गर्दा आवश्यक पर्ने निश्चित योग्यता एवं कार्यअनुभव सहितको मापदण्ड तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने, कर प्रणाली सुधारसम्बन्धी उच्चस्तरीय सुझाव समितिको प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्दै लगिने लगायतका व्यवस्था बजेटमा राखिएका छन्।

त्यस्तै, कर छुट दिँदा सरकारले त्याग गरेको करको हिसाब सरकारको वित्तीय प्रतिवेदनमा प्रतिबिम्बित हुने गरी कर खर्च प्रणाली अवलम्बन गरिने, विकास सहायतासम्बन्धी नयाँ सम्झौता गर्दा आयोजनालाई कर छुट दिने व्यवस्था गर्नुको सट्टा कर फिर्ता वा निकासीको माध्यमबाट कर छुट प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेलगायत विषय बजेटमा परेका छन्। मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका सबै करदाताले क्रमशः अनिवार्य रूपमा विद्युतीय प्रणालीबाट बिजक जारी गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाइने बजेटमा उल्लेख छ। वार्षिक रु २५ करोड भन्दा बढीको कारोबार गर्ने सबै करदाताको कारोबारलाई केन्द्रीय बिजक अनुगमन प्रणालीमा आवद्ध गर्नुपर्नेछ। उपभोक्तालाई विलिड प्रणालीमा आकर्षित गर्न डिजिटल माध्यमबाट भुक्तानी गरिएको मूल्य अभिवृद्धि करको १० प्रतिशत रकम उपभोक्तालाई फिर्ता दिने व्यवस्थाको कार्यान्वयनमा देखिएका समस्या समाधान गरी आगामी साउनदेखि प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिने जनाइएको छ।

सबै सरकारी निकायले स्थायी लेखा नम्बर लिइ विद्युतीय माध्यमबाट अधिम कर कटौतीको विवरण दिनुपर्ने व्यवस्थालाई अनिवार्य गर्ने योजना अधि सारिएको छ। त्यस्तै, स्थानीय तहसँग समन्वय र सहकार्य गरी एकीकृत रूपमा करदाता दर्ता गर्ने र करका विवरण संकलन गर्ने कार्यमा सहयोग आदान प्रदान गर्न सूचना प्रणालीको विकास गरिने जनाइएको छ।

धितोपत्र बोर्डको संस्थागत शुद्धीकरण

काठमाडौं (प्रस)- सरकारले पुँजी बजारका लगानीकर्ताको लगानी र हित संरक्षण गर्न नियामक निकायको संस्थागत शुद्धीकरण गर्ने भएको छ। अर्थमन्त्री वर्षमान पुनद्वारा पेश वार्षिक बजेटमा लगानीकर्ताको हितका लागि धितोपत्र बोर्डको संस्थागत शुद्धीकरण गरिने जनाइएको छ।

सरकारले नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेड र सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लिमिटेडको संरचनागत सुधार गर्ने अर्थमन्त्री पुनले बताए। त्यस्तै वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्न कानुनी र संस्थागत व्यवस्था मिलाइने बजेट वक्तव्यमा उल्लेख छ। अर्थमन्त्री पुनले निश्चित रकमभन्दा बढी पुँजी भएका कम्पनीलाई अनिवार्यरूपमा धितोपत्र बजारमा सूचीकृत हुनुपर्ने व्यवस्था गरिने बताए।

कृषिमा लगानी दशक घोषणा

कृषि क्षेत्रमा लगानी बढाउन सरकारले विसं २०८१ देखि २०९१ सम्मको अवधिलाई 'कृषिमा लगानी दशक' घोषणा गरेको छ। अर्थमन्त्री पुनद्वारा प्रस्तुत

बजेटमा सरकारी, निजी, सहकारी तथा विकास साझेदारबाट कृषि क्षेत्रमा लगानी अभिवृद्धि गर्न 'कृषिमा लगानी दशक' घोषणा गरिएको हो।

कृषिको व्यावसायीकरण र आधुनिकीकरण गरी उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गरिने भएको छ। भूगोल, बजार सम्भाव्यता एवं पारिस्थितिकीय विशिष्टता अनुकूल सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहबाट कृषि उपजको विशेष क्षेत्र पहिचान गरी उत्पादन प्रवर्द्धन गरिने बजेट वक्तव्यमा उल्लेख छ।

कृषि उपजको उचित मूल्य र बजार सुनिश्चित गर्न सरकार, किसान र व्यवसायी सहभागी हुने गरी करार खेती प्रवर्द्धन गरिने कार्यक्रम सरकारले अधि सारेको छ। कृषि उपज सङ्कलन, प्रशोधन र निर्यात गर्ने फार्मले स्थानीय कृषकलाई आवश्यक पर्ने मल, बीउ तथा अन्य सामग्री प्रदान गरी कृषि उत्पादन खरिद गर्ने सुनिश्चित गरेमा उत्पादित उपजको परिमाणको आधारमा मल, बीउ, कृषि प्रसार सेवा र कर्जामा व्याज अनुदान प्रदान गरिने भएको छ।

अब मात्र एक क्लिकमा...

www.prabhahabonline.com

www.facebook.com/Prabh Online

प्रभाव दैनिक